

रुस, चीन, भारतयानक कल्यानाः मीगु वामपन्थी आन्दोलन स्यन

यल ।

पुलांगु नेपाल कम्युनिष्ट पार्टीया २७ तमः पु बुद्धिया लसताय, वंगु सोमवाः थनया च्यासा त्वाल्य वामपन्थी राजनीतिक नेता व कार्यकर्ताय दथुइ जूगु छगु तःजिगु मुंज्याय देसय कुच्चा दलाचवंगु थीथी वामपन्थी पुचःतयत फया फच्छि याकन छगु हे यानाः क्वातुक पलाः न्हाकेमाःगु बिचाः मुंज्याय न्ववानादीपि सकसिन छपा म्हुतु घया दल ।

उगु मुंज्याय वामपन्थी नेता भाजुपि बलराम उपाध्याय, केशरमणि पोखरेल, सिद्धिलाल सिंह, गोविन्द ज्ञवाली व मयजु साहना प्रधान न्ववाना दीगु छ ।

वय्कःपिन्स नेपाःया वामपन्थी आन्दोलनया प्रवृत्तियात दुवाला दिसें

थौतक नेपालय, रुस, चीन व भारतया वामपन्थी आन्दोलनया गथे छः अथे हे नक्कल यायेगु जुया चवंगुलि मीगु पलाः यासय, मलाःगु छे स्विकार यासें थीथी देसया आन्दोलनया पनु-भवं शिक्षा जक कायेगु तर नीति व कार्यशैली नेपाःयात लः कथं छचलेगु खैय् वःबिया दीगु दु ।

सदां मेथाय देयागु आन्दोलनया जक नक्कल यायेगु जूगुलि नेपाःया वामपन्थी आन्दोलनय, उग्र वामपन्थी व दक्षिणपन्थी आसुरवादी भटकावत खने दुगु छः, थुके यानाः जन-आन्दोलनयात तत्त्वक वामलागु लिचवः लाकूगु छे न वय्कःपिन्स न्हायना दल ।

गुगु देया नक्कल मयासें मार्क्स- (१८ न पेजय)

गोरखालैण्डया समर्थन यायेवं भारतनाप स्वापू स्थनी मखु

किपू ।

गोरखालाण्ड - आन्दोलनयात भारतीय व नेपाली जनता जक मखु विश्व न्यंकया जकतां समर्थन यायेमाः घयादिसें कम्युनिष्ट नेता भाजु शम्भु राम श्रेष्ठ उगु आन्दोलन प्रति भारतीय कम्युनिष्ट पार्टी (मार्क्सवादी) या नेता व पश्चिम बंगाल राज्यया मुख्य मन्त्री ज्योति बसु व

नेपाःया कम्युनिष्ट नेता मनमोहन अधिकारीजुपिन्स मार्क्सवाद लेनिनवादया सिद्धान्तया अःखः खेल्ना जूगुया बिरोध याना दल ।

वंगु शनिवाः विद्यार्थी नेता बाल कृष्ण पौडेलया संयोजकत्वय, किपू तिम्रि वि. वि. सांस्कृतिक क्लबय, जूगु गोरखालाण्ड सम्बन्धी बिचार (१८ न पेजय)

ठकुराठीयात कयेकूगु गोली प्रहरीया वा सैनिकया खः ?

— दथु निखापाखे —

ये ।

‘साप्ताहिक विमर्श’या अतिथि सम्पादक पद्म ठकुराठीयात कयेकूगु गोली IX.IX.75 M.F.S. सैनिक वा प्रहरीतयसं जक छचलीगु छः धंगु खे न वय्कः, जुयाचवंगु दु ।

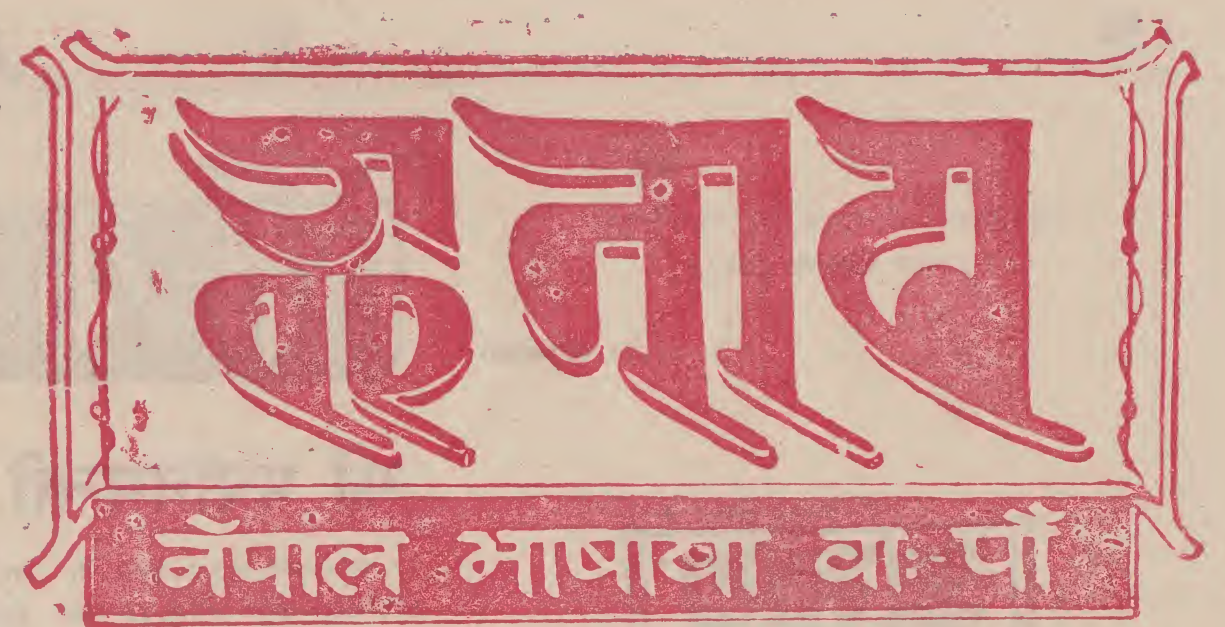
थव सम्पादकातां सम्बन्धित वरिष्ठ अधिकारीया ध्यानाकृष्ट यानाबले थव छे स्वीकार यासें तर उगु गोली सैनिक वा प्रहरीपाखे तय्यक छःगु घाःसा खइमखु घकाः बय्कल स्पष्ट यानादीगु दु ।

वय्कःया घापू कथं तालीमया झोलय, छगः निगः गोली सवेथुछे छुइगु वा अधिकारीतयसं विश्वासया पासापिन्स बीगु वा सैनिक प्रहरीया मनुतयत घेबा बियाः न न्याःगु जुइफु। थुकिया लिधेसाय, गोली कयेकूपि सैनिक वा प्रहरी हे छः घयेमज्यू । अपराधीतयसं थुकथंया भ्रम श्रुजना

यानाः थः वचे जुइगु व अपराध अनुसन्धानयात झलमले याइगु घटना स्वामाबिक छः घाःगु दु ।

अपराधीया छुं सूराय लुइकेफत बा धंगु न्हासःया लिसलय उम्ह अधिकारी अनुसन्धान जुयातु चवंगु व उकी पंगःत वयेफुगुलि थुकिया जानकारी ज्या पूर्वकाः जक बीगु उचित जुइ घयादीगु दु । वय्कःया बिचाः कथं अनुसन्धानया खे पिहौवन कि अपराधीत सतर्क जुइफु ।

सम्पादक ठकुराठीया हत्याया कुतः याःगु घटनाया खने दयाचवंगु तय्यया लिधेसाय, हत्यारा पुचः ठकुराठीया छेय तक हे वने धुंकूइ व वय्कःया शील, स्वभाव बालाक म्हुसी धुंकूइ छः धंगु पुष्टि जुयाचवंगु बोहेक मेगु छुं खे स्पष्ट मजुनि । वय्कःयात कयेकूगु गोलीया लिधेसाय, खास (१८ न पेजय)

बेः-४; ने. सं. १९०६ येँवाध्वः १४ (१९८६ सेप्टेबर १७) १२०४३ असोज १ बुधवाः; मू- २/- प्यंख्याः- १८०; पचाः- ३६

बहुराष्ट्रिय देशय गुगुं भाय्यात राष्ट्र भाषा धाये मज्यू

किपू । नेपाःया फुक्क जाति भाषायात समान अधिकार बीमाः, समानता घयागु गुगुं जाति व भाषा मेगु जाति भाषायात क्वत्यलेगु मखु । समानता घयागु छे भाषणय जक मखु व्यवहारय हे छचलेमाः अले जक राष्ट्रिक एकता ब्वलबि ।

थव बिचाः नेपाःया नांवन्हु विद्वान राजनीतिज्ञ हृदिकेश शाहजु तिम्रि वि. वि., नेपालभाषा साहित्य छल (‘मि’ बे पी पिथना) या न्वसाखलय तिम्रि वि. वि. हल्य, जूगु “नेपाःया राष्ट्रिय एकता व थनया थीथी जाति भाषा” विषयस बिचाः गोष्ठीइ प्वकादीगु छः ।

नेपाः छगु थीथी जाति भाषा दुगु दे छः, थनया राष्ट्रिय एकता धंगु हे विविधताया दथुइ एकता छः । फुक्क जाति भाषायात स्वतन्त्र रूप ब्वलनेगु अवसर बीमाः घकाः न शाहजु घयादिल ।

गोष्ठीइ समालोचक व राजनीतिज्ञ प्रो. माणिकलाल श्रेष्ठजु बहु-

रापं उपाध्यक्ष राई फाल्तु जोकर छः

ये । न्हागु न समागेहया उद्घाटन यायेगु घकाः वचं बियाः वनापी इके बी धुंकाः त्यसि त्यकेका वयामबीम्ह राष्ट्रिय पञ्चायतया उपाध्यक्ष परशुराम राईजु नेपालय र्द्वैत शासन चलेबानाचवंगु मनुतय पतिचाय प्याखं ल्हइम्ह कतामरी व जनताया मिखाय फाल्तु जोकर साबित जूगु दु ।

नेपाल ग्रीभरसिबसं एसोशियसनया निव्वःगु राष्ट्रिय सम्मेलनया झोलय, वंगु शनिवाः थनया रोटरी क्लबय, जूइगु समारोहया उद्घाटन यायेगु निति बय्कल वचं बियादीकथं (१८ न पेजय)

राष्ट्रिय देसय गुगुं भाषायात राष्ट्र भाषा, माध्यम भाषा वा सम्पर्क भाषा घकाः संविधान घोषणा यानाः राज्यया शक्ति प्रयोगयायेगु खैय् मार्क्सवादीतयसं सहमत मन्नाःगु खैयात थीथी देया उदाहरण न्हावसें ‘राष्ट्र भाषा’ ‘माध्यम भाषा’ माः घकाः बाइपिन्स कम से कम थत मार्क्सवादी मघायेमाःगु छे स्पष्ट यानादिल ।

नेपालभाषा मकाः छलःया नायः पद्मरत्न तुलाधरजु थत मार्क्सवादी,

बजारय नयगु चि न्याय मदु

ये ।

स्थानीय प्रशासनया पाय्छि मज्जु नीतिया कारण यानाः थनया बजारय नयेगु चि, जाकि, बजि, घालु आदि चाचू न्याय मदयाः सर्व साधारण उपभोक्तातयसं ह्विया ह्वियं मर्का जुयाचवंगु दु ।

थनया फबजालतयसं प्रशासन क्वत्रितानाःगु भा.सिबे उव्वः दा कयाः सामान मिल घकाः थनि निन्हु प्यन्हु न्हा र निसे पसल्याःतयत ज्वना यकेगु शुरू याःगु छः ।

थुकिया हे विरुद्धय चाचू मीपि पसल्यातयसं घालु, जाकि, बजि आदि म्हिगः म्हीगः निसे मीगु दिका ब्यूगु दु ।

अथे हे जनाः मीमाःगु चि दाना मिल घकाः पसल्याःतयत ज्वना यकूगुलि न विरोधय चाचू चि मीगु दिका ब्यूगु छः ।

थव हे झोलय, खूद्रा व्यापार सङ्घ छगु वक्तव्य थुकियाः घाःकथं

प्रजातन्त्रवादी बाइपिन्स राजनीतिक क्षेत्रय घाःसा उकथं हे बिचाः प्वकै, तर भाषा, संस्कृतिया खे वल घाःसा थःगु सिद्धान्त लोमकाः मेगु हे बिचाः प्वकै । थुक्कःगु प्रवृत्तियात राजनीतिक वेइमानीया बि छः बयादिसें भाषाया समस्यायात चीधंगु खेके मज्यू; इलय, हे थव विषयय, बालागु नीति ज्वने मफत घाःसा कल्लय देसय, तःधंगु समस्या ब्वलने फइगु छे कनादिल ।

(१८ न पेजय)

प्रशासन गुगुं भावं सामान मीमाः घाःगु छः; उगु भाः गल्ले सुना क्वचित धंगु सुना न मस्यू । थुक्कःगु भाःयात ‘निर्धारित मूल्य’ घकाः कोरवाही यायेगु पाय्छि मज्जु ।

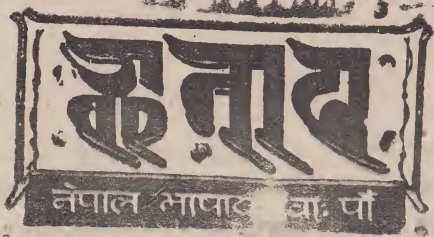
अथे हे उगु सङ्घया दावि कथं प्रशासन क्वःछयूगु भाः लागूयायेत व हे भावं सरकार मार्कः सामान न पित बी फय्केमाः । मखुसा थ.पिन्स पित बी मफुगु सामानया भाः क्वःछि दइमखु घाःगु दु ।

चाचू सामानमीपि पसल्याःत उत्पादकत मखु घासें देसय खाद्यान्नया कृतिम अभाव बाइपिन्स तत्त्वतयत कारवाहीयायेगु प्रशासन आँट यायेमाः घाःगु दु ।

चाचू सामानया बनेज्या बाइपि पसल्याःतयत जनताया मिखा कुकैत प्रशासन ल्हवंगु थव पलाः इहय, मदिकल घाःसा उकिबा लिचवलय, संघया पाखे माःगु ज्या यायेगु घकाः ख्याचवः न ब्यूगु दु ।

युद्धवा इत्यं न भाषण वीगु स्वतन्त्रताय
सरकार प्रतिबन्ध तयेमज्य

— श्री० छास्की

भी प्रधानमन्त्री त्रिकालदर्शी

आःया अले छु जुइ धका! ला
घाये थाकु। कह्य, यथे हे जुइ धका!
घायेगु चाचू खँ मखु। जातः प्वलाः,
ह्लाः उलाः थुबले यथे जुइ, अथे जुइ
धकाः घाईपि ज्योतिषीत महुगु मखु।
मानां माना जाकि व तका तका दां
प्वःचिनाः याःगु भविष्यवाणित न
०१८ सालय, तत्तक भव्वाय, ब्वइ
घाः थै फासांफुसु जुगु खनीले व्व जोशी

घाःपि न ह्वां फोसी हे खः धका!
मघासँ गाइमखु। अथे खःसां मनूतय्
घाःसा घाः छु जुइ, अले छु जुइ,
हनिचा बा कह्य, गथे जुइ धकाः
सीकेगु इच्छा। उकि ज्ञानं निसें विज्ञान
व तत्तं निसें यत्त तक छयलाः थुब्बागु
खँ सीकेत मनूत शुरू निसें थौं तक
व याये व्व याये मजुयाचवंगु दु। अथे
खःसां मनू धैपि त्रिकालदर्शी मखु।

महाद्यो धकाः त्रिभुवनया लोकनाय व
त्रयनेत्र दयाः त्रिकालदर्शी जुया
बिज्यात। झीकेला महाद्योयके थै
स्वंगः मिखा नं महु। अझ स्वंगः
मिखा ला छु, दुगु निगः मिखा नं
बांलाक मखु। अले झी त्रिकालदर्शी
जुइफइगु गथे? थःगु मिखा न्ह्याने
थौं छु जुयाचवन, गथे जुयाचवन धँगु
ला खँके मफु, सीके मफुपिन्स कह्य,
कंस खँके फइगु गथे?

अथे जुयाः हे झीसं थौं एसियाली
मापदण्डयात नं खँके मफ्याचवंगु।
झिन्यादे लिपाया नेपा बात नं खँके
मफ्याचवंगु खः। आःया अलेयात खँके
मफुपिन्स झिन्यादे लिपायात खनीगु नं
गथे? अले झीसँ पञ्चायती व्यवस्था
खँकाचवंगु वर्ग समन्वय, घोषणरहित
समाज आदि आदि सक्तां खँके फइगु
नं खँ मखुत। गथे त्रिकालदर्शी जुइत
महाद्योय थै झीके नं त्रयनेत्र दयेमाल,
अथे हे पञ्चायतया कह्ययात खँकेत
झी नं पञ्च हे जुइमाल। कि मखुसा
“बादशाहया न्हगु लं खँके मफुपि
सकलें मूर्ख खः” घाःगु घापा खनाः
ग्याना। छुं छुं मखँसा “बादशाहया लं
अहा! गुलि बांलाः!” धकाः तिति
न्ह्यै हाल्ला जुइमाल।

तर, पञ्चायती व्यवस्था पञ्च-
तयसं थौंयात जक मखु कह्ययात नं
बांलाक खँ धँगु खँ छि पत्याः मजुसँ
मगाः। महाद्योव कह्यया खँ नं गथे
सिस, छि हे घ्यादिसँ! वसपोलं हे
व्व सक्तांया स्रष्टा व संहारक जुया
बिज्याइगुलि हे मखा? संसार ला
वसपोलया पतिचाय् प्याखं ल्ह्याचवंपि
कतांमरित मखुला? अले सुनां, गब्ले
छु याइ धँगु वसपोलं मसीगु गथे?
अथे हे थौंया व्यवस्थाय् सक्तां याना
चवंपि, याकाचवंपि पञ्चत हे बुसेलि
पञ्चनयसं सक्तां खँ सीगु स्वाभाविक
मखुला?

आः थुथाय् गोलीकाण्ड जुल।
पञ्च ठकुराठोयात गोर्नी लात। जन-
ताया निति ला छुछु नं जू थै मजुला?
गुलिसिनं थुकिया कारण छु घाल,
गुलिसिनं छु। कारण-प्रकारणयात
सीकेत अनुसन्धान आयोग हे गठन
जूगु दु। अनुसन्धान यानांतुं च्वन।
कारण अझ सीके मफुनि। तर थुथाय्
हे झी प्रधानमन्त्री थै गोलीकाण्ड
राजनीतिक कारण जूगु मखु धकाः
तथ्यक धया बोधुकल। थय्क स्वये-
बले अजुचायापु मजुला? अनुसन्धान
हे सिमथेक वय्कलं थै खँ गय्सिल?
तर अजुचायेमाःगु खँ हे महु। वय्कः
पञ्च जक मखु पञ्चया नं थकाली
महापञ्च, पञ्चायतया त्रिकालदर्शी
जुसेलि थुब्बागु खँ मसीगु गथे? थये
काण्डे काण्डया ल्युबे सुलाचवंगु
ब्रह्माण्डयात वय्कलं गुलि स्पू जुइ?
छि जि बिचाः यायेफुगु खँ खाला?

थव सांविधानया पलेसा सेगु लेंपु

जनमत संग्रहया घोषणा पञ्चायती निबिकल्पताया ल्वापुयात
ज्यके धुकल। उकि देशय् पञ्चायती संविधानया समर्थक व विरोधी
दु वा महु धँगु खँय आः न्ह्यसः तया जुइमाःगु आवश्यकता हे महु।
परिवर्तनया निति संघर्षरत शक्तियुसं पञ्चायती संविधानयात हे
अस्वीकार याना चवंगु दुसा मेखे थव हे संविधान दुने थः आस्थावान
जुयाः राजनीतिइ व्वतिकया जूपिन्स नं थुथाय् संविधानया आलो-
चना याना जूगु दु। पञ्चायत इतरशक्ति पञ्चायती संविधानया
बिरोध याइगु खँय अजुचाय् माःगु महु तर स्वयं पञ्चतयसं पञ्चा-
यती संविधानय् अनास्था ब्यनीगु राजनीतिक संकटया छुमां खः।

संविधान कानूनो राज्यया लिधेसा खः। तानाशाही हे जूसां
सत्ताधारीतयसं संविधान व कानूनयात हाजांगयेगु पलेसा संविधान
व कानूनयात हे थःत ज्याबि कयं हीका। पलाः ल्हनी। नेपालय्
नं थव स्थितिइ गुलिखे उज्जःगु कानून दयेके धुकल। तर यनया
शासकत कानूनया थुब्बागु व्यवस्था जक सन्तुष्ट जुया चवंगु महु।
कानूनया हे जक खँल्हायेगु खासा सैनिक कानून, ३३ देया आजीवन
काबावस, मृत्यु दण्डया संजाय आदि क्रूर कानूनत थन महुगु मखु।
अथे खासां सत्तासिनत अऊ नं कानूनयात हाजां गायः। स्वेच्छाचारी
स्वभाव बब्येगु ज्याय् छति लिच्युगु खने महु।

जनताया प्रजातान्त्रिक मौलिक अधिकारया नामय् संवि-
धानय् खः थै मखु थै न्ह्ययनातःगु कीसँ खना। थव सीमित अधिकार
प्रजासत्तया आधार मखु। थुलि अधिकार हे कीगु निति पर्याप्त नं
मखु। तर थुथाय् जनताया चाहाना छु घाःसा मेता मखुसां आःयात
संविधानत प्राप्त सीमित अधिकार सां उपभोग यायेगु अबसर दये
माः। व्यवहारय् अथे जुयाचवंगु महु। संविधान “वाक तथा प्रका-
शन स्वतन्त्रता” या खँ न्ह्ययनातःगु दु। छुं स्वाभा मज्जसँ शान्ति-
पूर्ण रूपं छयासं मुना। सहलहयायेगु अधिकार बियातःगु दु। वर्गीय
हितया सङ्घ संस्था चाय्केगु हक बियातःगु दु। तर कीसँ खना खना
फलाना यासय् जनमुखी पत्रकार सम्मेलन याके मबिल हँ, घिस्का
यासय् बिद्यार्थीतय् मुज्या जुइके मबिल हँ। पत्रकारनय् महा-
अधिवेशनय् प्रहरी हस्तक्षेप यात हँ। ओभरपियरतय् बापिकोत्स-
वय् प्रश सनं रोको लगे यात हँ। शान्ति जुलुसया आमसभा याये
मते घाल हँ।

छुनुं थव गुगुं सभा सम्मेलन राज्य सत्ता फातापुइकेगु

उद्देश्य जुया चवंगु मखु। थव गुगुं सभा मुस्क राजनैतिक उद्देश्य
जुया चवंगु नं मखु। थोथी व्यवसायीक संगठनया पाखें थःथःगु
व्यवसायया हक हीतया संरक्षणया निति जुया चवंगु थुब्बागु सभा
सम्मेलन संविधानं स्विकृत ज्या-फो खः। तर, प्रशासन-प्रहरी
याके बिया चवंगु महु। संविधानं बियातःगु जनताया मौलिक अधि-
कारयात स्वयं सरकार लाका कया चवंगु दु। संविधान व कानूनया
संरक्षक सरकार हे थुकिया उलंघन याना चवंगु दु। छु थव अराज-
कताया चि मखुला?

छक्का नेपाली राजनीतिइ व्दैख शासनया खँ तच्चक वय्
बय् जूगु खः। तर थुथाय् सरकारया चह, पञ्च स्वयेबले व्दैख शासन
जक मखु व्दैख कानून व नीतिया अस्तित्व नं कोसँ अनुभव याये
मालाचवंगु दु। छक्के सत्तासिन व सत्ता संरक्षित शक्तिशाली छम्हुचा
मनूत संविधान व कानूनयात लाकमं च्वानाः अनैतिक, भ्रष्ट व
राष्ट्रवाति ज्या यायेत स्वतन्त्र सा मेखे निरिह जनतायात संविधान
बियातःगु अधिकार उपभोग यायेत तक वंचित जुया। म्वाय् माला
चवंगु दु। वास्तवय् सत्ता स्पष्टत निति किसिमया नीति नाला।
कानून व संविधानयात छयला चवंगु जक मखुसँ नेपालीया दयुइ
प्रथम श्रेणी व द्वितीय श्रेणीया नागरिकया रूपय् व्वपलाः थगु
व्यवहार न्ह्याका चवंगु दु। सरकारया थव व्यवहार देया बहुसंख्यक
जनतायात थौं द्वितीय श्रेणीया नागरिकया रूपय् स्वया चवंगु कीसँ
खका च्वना। थव अवस्थाय् वर्तमान संविधान व कानूनया अक्षरस
पालना जुइमा। जक धकाः चहानायायेगु वा मेगु हे विकल्प मालेगु
कीगु न्ह्याने दे बागु न्ह्यसः खः।

संविधानया उल्लंघन व संवैधानिक अधिकारया हनन् थव
निति थव हे संविधानं वलंका चवंगु अबसर खःसा आः थव संवि-
धानया पलेसा मेगु हे लेंपु मालेगु सही लेंपु मखुला?

ने० सं० ११०६ जेष्ठ १३ (अ.वि. १५) निसें
प्रचलित व रज्जना लिपिया
न्हगु कक्षा सुथय् बहनी सञ्चालन
जुइगु दु।

स्वापू तय्यु थाय्

- ☐ पञ्चरत्न सहयोग समिति, भोटाहिती।
- ☐ नेपाल लिपि गुपि, न्यत, तुंछें गल्लि।
- ☐ इनाप प्रेस, धायांमरु।

ललित कला क्याम्पसया अवस्था

सम्पादकजु,

‘इनाप’

नेपाःया छगू हे जक कला स्कूल धाःसां क्याम्पस धाःसां ललित कला क्याम्पस छः । युक्रिया संस्थापक कलाकार स्व० चतुररत्नजु वि०सं० १९६२ सालय, ‘नेपाल आर्ट स्कूलया’ नामं स्वनादीगु छः । अथे हे एव स्कूलया नां हिलाः वय्कलं बलतल्ल त्रिभुवन विश्वविद्यालय, दुध्याकाः ध्वेत ललित कला क्याम्पसया नामं वि०सं० २०३० सालं स्वनाः २०३३ सालं वि०एफ०ए०या तर्गि तक तयाबिल । एव क्याम्पस जूगु र्थी कल्लय, १३ दै दयेधुकाः नं एव क्याम्पस आर्इ०एफ० ए० थन्हाःपि (पास जूपि) सञ्चि व छम्ह (१०६ म्ह) व बी०एफ०ए० थन्हाःपि पोष्यम्ह दु । फुकक यानाः सत्या (१५०) म्ह जक कलाकार दयेकल धायेमाः । शिस्वर्वा दुने सञ्चि व न्ययम्ह जक कलाकार दयेके फुगु तसकं हे लज्या चायापुसे च्वंगु खं छः ।

नेपाः देया कला विश्वय, नां जाः धका। धयाजूपि नेपाःया धुरन्धर विद्वानपि जक मखु, राजनैतिक नेता धाःपिन्स ह्याय, तपुइकाः थःपिन्स लबः क्याच्चंगु दु । कपिन्याय ब्रम्ह जुइसा, थःथाय, जजमां जुइमसःपिन्स कला वज्या जुल धाःसा वा सुं छम्हेस्यां कला वज्या याःगु सुं छम्ह पत्रकारं सिइव नेपालय, आधुनिक कला थपू जुल, नेपाःया कला विश्वय, नां जाः धका। धक्कु त्व तेगु ज्यासिबे मेगु छु यायेफु धकाः ? न्ह्यागु हे थजु, छुं नं ज्या-खं यायेत दक्कले ह्यापां जग ति घिसिलाकेमाः । अले तिति ताछाया थंकेगु जुइ । थन धायेत्यनागु खं छु धाःसां जग हे मतसे पलिचौगु बिचाः दुपिन्स स्कूलय, कला (चित्र, मूर्ति) स्थनेगु हे मयासे छक्कलं क्याम्पसय, वनेगु दु । एव बुसां निसं सयेकाः लिपा प्रमाण-पत्र दयेकेया निति जक क्याम्पसय, वंवेयेमाःगु थें ।

थन न्ह्यवये त्यनागु खं छु धाःसा सुं नं मनुखं वनेगु इच्छा यानाः वं वंसा क्याम्पसया ज्याखं सिलकि (अनया व्यवस्थां हे) विद्यार्थी म्हो जुजुं वनीगु । थायःपिन्स भावि योजना दयेका। अन वंवेइ । निला स्वला दयेवं अनया कृया कलापं छु मति तयाः वंवेःगु खः व पूर्वकेत साप हे आय्जुगु सकस्यां तायेकू । छक्कः निक्क विदेशी नागरिकत एव

क्याम्पसय, दुहां वइबले ‘ललित कला क्याम्पस’ घालकि अजु चाइगु । कारण स्वःस्वःथाय, ततःपाःगु पेन्टिङ्ग, स्कल-पञ्चर दयाः मखु, व छुं नं मखनाः जक खः । दुगु पेन्टिङ्ग फुकक धुकुतिइ स्वथनातःगु दु । सुं छम्ह विदेशी कलाकार वःसा छपाः छपाः धुकुति लिक्काः कयनेमाः । अथे जूगुलि छम्ह विदेशी ला क्याम्पस चिफयात वा हे घाल “एव छिगु ग्यालरी ला ?” थये धायेक धायेक नं च्वना च्वनेफुगु । थये धायेकाः च्वनेगु शिक्षकपिनि सिबें जिमित हे मछालापुसे च्वं ।

नेपाःया कला थपू (विकास) यायेगु झोलय, ‘नेपाल कलाकार समाज’, ‘युवा कलाकार समूह’ या

सम्पादकजु,

‘इनाप’

थीथी क्याम्पस नेपालभाषाया थीथी पी [पत्रिका] पिकया वयाच्चंगु खं सकस्यां स्युगु हे खं छः । एव हे झोलय, वंगु स्वांया पुत्तिया लसताय, पुत्तोक क्याम्पस पाखें ‘मन्दः’ ल्याः ५ नं पिदन । मेमेगु क्याम्पसयापाखें नेपालभाषाया पी पिकायेगु ज्याय, लिपा लानाच्चंगु इलय, ‘मन्दः’ दै पी इलय, हे पिकयादीगुलि मन्दः खलः यात सुमाय, मयुसे च्वने मफु । तर, मन्दःया थुगु ५ ल्याः स्वयेबले वमि-पिन्त मन्दः ह्यापांगु थंगू ल्याः स्वयं भवा पाःगु अनुभव जू । छायाःसां एव मन्दः ल्याः ५ खय, विज्ञान व प्रविधि नं बुध्याकाः “नेपालभाषाया साहित्यिक विज्ञान व प्रविधि दै पी” यानाव्युगु दु ।

तर एव हे दै पी दुने ‘निपु मुक्कं अंग्रेजीया च्वसु (Atomic Structure व Electrolysis) नं दुध्याकातःगु दु । छगू नेपालभाषाया दै पी दुने अंग्रेजी च्वसु दुध्याकेगु गुलि तक ल्हा ? एव खं वय्कःपिन्त ह्यापां न्यने । खयत ला वय्कःपिन्स हे नं ‘जिमिगु सः’ दुने ‘धायेफु गुलि सिन’ नेपालभाषाया पत्रिकाय अंग्रेजी लेखत तल । एव ला नेपालभाषा पत्रिका मजुसे मेमेगु हे जुल ।’ तर थये मखु । झीगु पत्रिका विषयवस्तु लिसेनं छु भवा सम्बन्धित जुल धाःसा व फुककसित (चाहे साहित्यिक जक हे स्वइम्ह छाया, मजुइमा, चाहे विज्ञान व प्रविधि जक हे स्वइम्ह छाया,

कला वज्याः जक यायेगु युक्रिया म् उद्देश्य खःला ? गन विस्स वन ‘ललित कला एकेडमि स्थापनार्थ समिति’ ?

नेपाःया गुगुं नं स्कूलय, कला (चित्र, मूर्ति) स्थने हे मां धंगु मडु। क्याम्पसय, विद्यार्थी म्हो, विद्यार्थी सिबें शिक्षक उप्वः दु । एव क्याम्पसय, विद्यार्थी छाय, म्हो जुल धंगु खंय, सुयां च्युताः मडु । तर एव क्याम्पसय, ह्यापां वंवेइपि विद्यार्थीत न्ययम्ह खुइम्ह सिबें उप्वः दु । अथे हे थुगुही नं वंवेइपिनि घलखय, ९३ म्हेसिया नां पिथनातःगु दु । वंकाः स्वला मडुनिबले स्वव्यय, छव्व विद्यार्थी पाः जुइगु जुयाच्चंगु दु । थये छाया, छु जुयाः जूगु ? एव खंय, सम्बन्धित संघ, संस्था, समूह व मेमेगु निकायलं बांलाक मूल्याङ्कन यानाः एव क्याम्पस यात थपु यायेगु मस्वत धाःसा एव क्याम्पस ग्यालरी जक ला छु भूतया छे सिबें मेगु छु जुइ ?

छिम्ह

भजि गुभाजु व
विद्यार्थी पाछापि

‘मन्दः’ वनेधुंकाः

मजुइमा) उपयोगी जुइ” धयादिल । अथे हे खःसा पत्रिकायात विषयवस्तुलिसे सम्बन्धित यायेत मेमेगु भाषा (गुरुङ्ग, नेपाली, तामाङ्ग, मैथिली आदि) यात जक छाय, दुम-थ्याके ? थये जुल धाःसा फुकक भाषा भाषितयत नं उपयोगी जुइ । अले झन पत्रिकाया उपयोगिता अप्वः मजुइला ? जिमिसं स्यूकथं विषयवस्तु नाप सम्बन्धित मेगु भाषाया च्वसुयात भाय् हिलाः (अनुवाद यानाः) पत्रिकाय, दुध्याकेमाःगु खः । तर अथे मजुसे मन्दःया एव ल्याखय, तप्यक हे अंग्रेजी च्वसु दुध्याकातल । अथे जूगुलि वमिपिनि नुगलय, “छु अंग्रेजी च्वसुया अनुवाद याइपि हे मडुला ?” धंगु न्ह्यसः दनीगु स्वाभाविक हे खः ।

अथे हे तुं एव दै पी दुने अनुवाद यानातःगु निपु च्वसु नं दुध्याकातःगु दु । तर अनुवाद यायेबले लुमंकेमाःगु खं हे लोमंकातःगु थें च्वं । छायाःसां भाजु अनिलमान महर्जनपाखें अनुदित च्वसु “३ डी प्याखें” या मू च्वमिया नां पत्रिकाय, खने मडु । अथे तुं ‘कल्पना’ नांगु च्वसु न्विन प्रकाश विबन्धपाखें अनुदित धकाः जक च्वया दिल । मय्जु विद्या शाक्य एव च्वसुया मू च्वमि खः वा अनुवादक जक खः स्पष्ट मजु । जिमिसं गन तक स्यू, छुं नं च्वसु अनुवाद यायेबले मू च्वमियात लोमंके मज्जु । तर एव मन्दः दै पी अनुवाद च्वसुया विषय अप्पष्ट जुयाव्युगु दु ।

मेगु खं, एव हे दै पीया दुने वमि-पिन्स च्वमिया नां हे मडुगु च्वसु

भुतुमाली च्वनाः वज्या-वंम्ह लक्ष्मी

ह्यापा ह्यापा छगू देशय, छम्ह बुरा दुगु जुयाच्चन । व बुराया भी (काय्पा कलाः) छम्ह नं दुगु जुया-च्चन । मोम्ह धाःसा तसकं सःस्युम्ह व चलाखम्ह जुयाच्चन । वं छेय्, गुकथं ज्या यायेमाः धंगु स्यू । तर व बुरा गुप्वःम्ह धाःसां लय् छुं भवा ज्याखले जूगु वस्तुत खंसां नं मूना-ह्येमाःम्ह जुयाच्चन । अले व मूनाहःगु वस्तु थः भीयात गीगु । अले भीम्ह वं ससःअबु न्ह्यागु वस्तु व्यूसां थपक्क सन्दुकय, तयाः विचाः यानातइम्ह । हानं बुरा नं तसकं चलाखम्ह, थम्हं ह्यागु प्रत्येक वस्तुया नां भो छकुतिइ च्वया। एव कुम्ह एव वस्तु ह्यागु, एव कुम्ह एव ह्यागु धकाः घलः दयेकातःगु दु । व बुरा छेय्, दुहां वइबले गबलें ह्याः खलि तयाः मवः । वइगु ह्यातो न्ह्यागुसां छता वस्तु द हे दइगु । छम्ह व बुरा लय् छुं हे वस्तु मखन, व खल्खल् ह्याः खाली हे छेय्, लिहां वल । तर वं थःगु हे छेय् लुखापिलुइ सोखि फानातःगु खन । “का थो जिगु भाग्य एव सोखिइहे च्वयातःगु जुइका” धंगु मति तयाः व बुरां भो छकुतिइ सो प्वःविनाः न्ह्यावलें थें तुं भोम्हे-सित विचाः घाल “ना एव सो, विचाः यानाः स्वथनति ।” भोम्ह नं “हस, बुवा” धकाः कयाः सुम्कतुं सन्दुकय, तयेयंकल ।

थुगु हे प्रकारं शिदं फुत । छम्ह उगु देशय जुजु शिकार वंवेले थःगु हे बाणं थःगु पतिचाय, धाः लात । व धाः व्वलायेकेत जुजुं यक्क वास। यात तर जुजुया धाः व्वलाःगु हे मखु । न्ह्याक्व हे वासः याःसां धाः व्वमला-गुलि जुजु छम्ह ऋषियाथाय, वनाः थःगु धाःया वासः न्य वन । ऋषि जुजुया धाः छक्क। स्वयाः घाल “शिदं पुलांगु सोखि ग्राम घालय, पानाबिल धाःसा न्ह्याहुंया दुने हे धाः व्वलाइ।”

(चिनाखें) स्वपु नं खंकेफु । पेज १०५ स “जिन्दगी” व पेज ११२ स “जिगु स्वंगु दसा” व “नेपाली स्वंगः” ।

छिम्ह

उमारा सिंह वज्जाचार्य
व यक्क वमिपि, ये

ऋषिया खं न्यनाः जुजुं देशय, नाय्खि च्वयेकल— ‘सु’ मनूयाके शिदं पुलांगु सो दुसा जुजुया लायकुलि बी इचि, यदि व सोखि जुजुया धाः व्वलात धाःसा व मनुखं छु पवन व हे जुजुं सिरपा विइ ।” एव नाय्खि उम्ह बुरां नं ताल । बुरां थःगु घलः पुइका स्वल “थनि पाय्छि शिदं न्ह्यव भो छकुति सो प्वचिनाः थः भीयात बियागु” खं वाः चायेवं बुरां थः भी-याके न्यन “जि छत थनि शिदं न्ह्यव भो छकुति सो प्वचिनाः बियागु, एव दनिना !”

भोम्हेसिन “खः बुवा, छःपिन्स बियादीगु दक्क वस्तुत जिंके दनि, जि कया हये” धयाकथं हयाः बुरायात विल । बुरां उग्रिमय, लायकुली वनाः जुजुयात व सो लःह्यायेयंकल । जुजुं नं ऋषि धाःथे सोखि चुलाः घालय, पाय्गन । बासः पानाः न्ह्याहुं दुबले धाथें हे जुजुया धाःव्वलात । जुजुं थ्यागु धाः व्वलाःगुलि लय्तायाः बुरा यात सःतके छवत । बुरा नं उग्रिमय हे लायकुली थ्यन । जुजुं बुरायाके न्यन “का छंगु वासलें जिगु धाः व्वलात । धाः छं छु सिरपा पवने ?”

बुराया व धाये एव धाये मदयाः थये घाल “एव गोवर विचाः याना तःम्ह जिमि भो खः, उकि वं छु पवने घाल व हे पवने सरकार !”

जुजुं नं “का ज्यू, छं न्यना वा” धकाः न्यके छवल । न्यना “वयेधुंकाः बुरां जुजुया न्ह्याःने थये पवन ‘सरकार’ जिमि भो नं धन-सम्पत्ति, जग्गाजमिन छुं नं मपव, वं थुलि हे जक पवन कि धाः वइगु स्वन्तिबले जिमिगु छला छे” ब्राहेक मेपिनिगु सुयां छेय्, मत छप्वाः हे च्याके मडु । वं पवंगु थुलि हे खः सरकार ?

बुराया भी नं व्वनाहःगु एव खं न्यनाः जुजु ला मज्जुचाल । अय्सा थम्हं बीधुंगु वचं कथं “ज्यू” धकाः स्वीकृति बियाछवल । अले जुजुं अन देशय, हानं छक्कः नाय्खि च्वयेकल कि “धाः वइगु स्वन्ति नखःबले सुयां (बुराया छे वाहेक) छेय्, मत च्याके (न्यं ७ पेज)

नेपाली भाषाको विकासको लागि

पं० दुरुकाजी गुभाजुया छत्वाःचा जीवनी

— वंशीधर बज्राचार्य

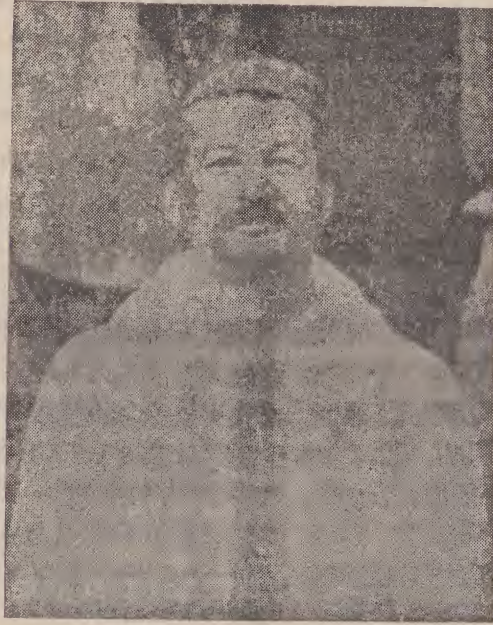
जुजु वन । यथे सफू लह्या, च्या व भाय् हिला मीगु कथं थःगु हे छेय् कवय् सफू पसा नं तथा विज्यात । यजागु कथं जा ज्या (पसः) नं उगु इत्यया ह्यापांगु हे जुइगु । वसपोलया यजागु गतिविधिया खँ राणा सरकारया दूततयसं दरवारय् थ्यंकु जुया च्वन, तर थ्व हे हुनि वसपोल श्री ३ वीर शम्सेरया इलय् वीर पुस्तकालयस (घण्टाघरय्) लजगाः ज्यो जूवन ।

उथाय् वसपोल नेपाल लिपि व मेमेगु लिपि नापं याना हिन्दु लिपि सय् धुंकुगु छः । वसपोल थःगु भाभाय् नेवा भाय्, खेय् भाय्, संस्कृत, मैथिलि, हिन्दी व बंगाली बांलाक सः स्यू । अथे जुगुलि हे वसपोल वीर पुस्तकालय लिपि अन्वेषक व अनुवादक पदय् च्वनां सफूया भाय्, हिला सफू च्वयेगु

नेपा.यात हे छगू ह्यापांगु थाकूथि आविष्कार जुया विल । एले वसपोल थःगु थाकूथिया नां “बुद्ध प्रेस” घकाः नां छुना विज्यात । आविष्कार जुगु दं ने० सं० १०१२ निसँ ने० सं० १०४२ तक थ्व हे नामं थ्व थाकूथि पाकोय् चलय् जुया च्वन । थ्व थाकूथि आविष्कार याना विज्याबले वसपोलया दं नोदं तिनि दुगु जुया च्वन । थथे थ्व नेपाःयागु आविष्कारया नाप नाप नेपाल लिपि व नेपाल लिपि व नेपालभाषाया नं ह्यापांगु थाकूथि जूवन । “थ्व ह्यापांगु ह्याति थायेगु नं यागु थाकूथि छः । थुकि १२”×१६” पाःगु भवतय् तक थाय् ज्यूगु व थ्व थाय् ह्याति हत्ता साला थाइगु छः ।”

थःगु थाकूथि देवनागरिक यासा

पं
डि
त

दु
रु
का
जीकु
वे
र
र
त
न
गु
भा
जु

नेपालय् दक्कले ह्यापां नेपाल संवत् १०१२ (वि० सं० १९४६) स थाकूथिया आविष्कार याः भइ पण्डित दुरुकाजी गुभाजु छः । वसपोलया मेगु नां कुवेर रत्न गुभाजु नं छः । अबुजु सप्त रत्न बज्राचार्य व मां मुनी थकुं पाखें याकः काय् कथं वसपोल छगू साधारण मध्यम वर्गीय परिवारय् ने० सं० १९२२ (वि० सं० १९२९) स ये पाकोय् बूगु छः ।★ वसपोलया अजा भाजु सिद्धिमुनी बज्राचार्य व अजि सुमन लक्ष्मी बज्राचार्य छः । वसपोलया मयजु रत्नमाया बज्राचार्य नाप चौबिबले हे इहिपा जूगु छः । वसपोल व मयजु रत्नमायापाखें ह्यम्ह मस्त दुगुली खुम्ह काय्पि मचाबले हे मडुगु व दक्कले चौधिमह मयजु पूर्णमाया (बालमाया) छम्ह एक लय् दुगु छः । वसपोल अजा, अजाजु पिनेगु पालनिसँ जुया वयाच्वंगु ज्या कथं हे थ । अबुजुपाखें नेपाल-भाषा, नेपाल लिपि, संस्कृत, व्याकरण, ज्योतिषि, कर्मकाण्ड, पूजाआजा व थोथी बौद्ध ग्रन्थत नं सयेका विज्यात ।

वसपोल मचांचिसे हे कवथीक कुतः यानाः बम्हं याइगु ज्याय् पुमवंतले नुगः मच्चनिम्ह छः । वसपोलया अबु, अजापिन्सं थें हे थोथी नेपाल लिपि थ्यासफू दयेकेगु, लह्येगु पना विज्याइगु छः । थथे मनुतयसं इनाप याः कथं सफू लह्या, भाय् हिला व दयेका मिइगु ज्या याना विज्यात । अले ज्या अक्वः दया वालिसे निम्ह-प्यम्ह ज्यामितया नं ज्या न्ह्याकेगु

★ वसपोलया पाय्छि बुद्धि सीके मफुगुलि भाजु आनन्दमुनी बज्राचार्यजुपाखें लूगु तमसूक भों कुवां सीकागु दं थथे “शहर काठमाडौं पाको पोषल छां टोल जन्म भै हाल सोही ठाउँ बस्न्या वर्ष ४१ को दुरुवा भन्ने कुवेर रत्न गुभाजुले प्रति उत्तर पत्र लेखि देवानि अडालत् पैल्ला फाँट अडामा चल्ताय्—

इति सम्बत् १९७० साल आषाढ १६ गते १ रोज शुभम्—”

व लह्यगु ज्या जूवन । अथे जूसां छेँ ज्यामि लहिनां सफू लह्यकेगु ज्या नं त्वःता बिमज्या । उगु इलय् धी वी दरवारया उजं कथं शाह, राणा परिवारयात वसपोलं शैव मार्गी धमं ग्रन्थया नं खेय् भासं भाय् हिला विज्याइगु छः ।

अथे यक्व-यक्व सफू च्वय्मागु व छप-छप सफू लह्यय् अक्वः ई काइगु जुगुलि थःगु हे नेपाल लिपि थःगु हे भासं थासाय् बाय् थाकूथि यानाः सफू पिथने दुसा, फुसा गुलि जिउ धैगु वसपोलया तधंगु मति । थ्व हे मति पूर्वकेत ह्नि-चां नुगलय् बाय्का विज्याइगु । एले ह्यापां बांलाक ह्याति आखः च्या सियागु आखः या थासा कुह्य् याकाः सफू थायेगु छः । थथे हे सफूया पाना कथं सिजः व लिह घालय् यानाः थासा दयेका थासा पातां सफू थायेगु यात । थुगु कथं हे बिचाः यायां थाकूथि दयेकेत माःगु ज्वलं थःगु हे कथं दयेका यन । छगू थःगु हे कथंया थाकूथि तयार याना विज्यात । थ्व

आखलं सिके याना ह्या विज्यात । थ्व थाकूथिस देवनागरिक आखलं ह्यापां ह्यापां नेपाल भासं व संस्कृत भासं “बोधिज्ञान चर्या”, “बुद्धोक्त संसारमय”, “भद्रचरी”, “बोधि चर्यावतार” व मेमेगु स्तोत्रया सफूत नेपाः (सालु) भवतय् याना पिथना विज्यात ।

थोथी देया विद्वानपिन्सं वीर पुस्तकालय दुगु व मेमेगु नेपालय् दैगु सफूया प्रतिलिपि पवना इइगु । अजागु पी (पत्र) किताव खानापाखें श्री ३ सरकार थाय् न्ह्यव्वय् धुंकाः उजं (हुकुम आदेश) कथं थ्व थ्व सफूया भाय् हिला लह्या च्वया छवया ब्यू धैगु जुसेलि तिनि वसपोल थःगु ज्या सफूच्वयेगु याना विज्याइगु छः । थथे पित बिइत सफूया भाय् हीका बाय् लह्या च्वइबले छगू प्रति पुस्तकालययात नं तइगु छः । अथे हे पुस्तकालय मडुगु सफू जुल घाःसापिने हुपिके मालाः सां च्वया वीगु व

“नेपालको छापाखाना र पत्र-पत्रिकाको इतिहास”—२०२४

उकिया छगू प्रति नं पुस्तकालय तय् माःगु जुया च्वन । थुगु कथं पुस्तकालयस सफूया ल्याः अक्वकेगुलि तिवः जूवंगु खने दु ।

अथे विदेशी विद्वानतयसं पो छवया हइपि मध्ये भारतया नौजाम्ह विद्वान भाजु हर प्रसाद शास्त्रीयाःगु पी अक्वः वइगु जुया च्वन । हरि प्रसाद शास्त्री पवना इइगु सफूया प्रतिलिपि वसपोलं च्वया छइगु जुगुलि वसपोल नाप अक्वः स्वापु जुवन । थुगु हे हुनि चन्द्र शम्सेर वसपोलयात ने० सं० १०१६ पाखें भारतय् वनां शिलापत्र, तामपत्र व मेमेगु लिथो नकल आदि सय्केगु तालीम कथं विद्वान हर प्रसाद शास्त्री थाय् छवत । वसपोल भारतया कलकत्ताय् प्यला-न्याला च्वना शिलापत्र, ताम्र पत्रया नकल, लिथो व प्रेसया मेमेगु ज्या नं अक्वः सयेका विज्यात । लिपा भाजु हर प्रसाद शास्त्री नेपाः झाःबले वसपोलया छेय् नं ज्ञाया पाः जुया च्वंगुलि च्वमिया नां व दीगु जुयाच्वन । वसपोल वीर पुस्त-

कालयस लजगाः ज्या नोदंति मचाक याना विज्यात जुइ धैगु अनुमान दु । थुलिया हुने नेपाःया विद्वान पि मध्ये पं० हेमराज (माइला गुरुज्यू) जुं वसपोल नाप अक्वः स्वापु दु ।

लिपा वसपोलया म्हाय् मयजु पूर्णमाया तःधि जुसेलि थाकूथिया ज्या कम्पोज व प्रुफस्वयेगु ज्या स्यनाः थाकूथिया भाला म्हाय्यात ब्यूगु छः; म्हाय् नं वसपोलया ज्याय् अक्वः धैय् ग्वहालि याइगु जुल । म्हाय् झिन्यादं दुबले इहिपा याना छवया विज्यात । इहिपा जुइ धुंकाः नं थाकूथि स्वयेगु भाला म्हाय्यात हे बियातल । वीर पुस्तकालयपाखें सफू पिथने माःगु ज्या वसपोलयाःगु थाकूथि थयेत नं ज्या बियाइगु जुल । अथे वसपोलया वीर पुस्तकालयस लजगाः ज्याया जीवन अवधिध भाय् ह्यगु, लह्या च्वंगु आदि ज्याय् अनुवादक व लिपिकार घकाः थःगु नां च्वयेगु याः मयाः धैगु घनया मफूया सूचीपाखें सीके लय् दनि । वसपोलया बुद्ध प्रेसय् देवनागरिक आखलं ह्यापां ह्यापां पिथंगु सफूत मध्ये लुइके फगु “बुद्धोक्त संसारमय” व “बोधि ज्ञान चर्या” सफूस न्ह्यःने व ल्युनेया पानात पाः जुया च्वंगुलि च्वमिया नां व (लय् ७ पेजय्)

साहित्य ह्यम्ह
सुनां न्ह्याका यंकाच्वन ?

— विश्वविमोहन श्रेष्ठ

गिद्ध छाय् ब्याकुल जुयाः
ग्यानापुक चाचाः हिलाच्वन ?
सर्गतय्
वेला/कुवेला अर्थे हे,
छाय् हालाच्वन
क्वः छम्ह
सिँग्वः छोने च्वनाः
ति हिनय् अर्थे हे,
छथ्वः मनूत
हिनय् हे मत न्ह्याकाः
जः मालाच्वन,
फाया/फाया
गुगु नुगलय्
हवबिया छालं
मलम पापां
छथ्वः सोका/सिध्यापि मनूत
देगलय् गं थायां
सुष ह्यापां
न्याय पवनाच्वन,
थुज्वागु सुनसान/चकमन्न
भूतं थ्यूगु ल्युं थासय्
त्यानुस्से वनाः न्यालाच्वपि

सलतय्
दि हे मदिक्क कथिचां दादां
छाय् न्ह्याकाच्वन
व साँथी,
थ्व सन्तुलन स्यंगु बग्गीयात ?
गन वनाः न्या वनीगु खःला ?
गन वनाः तुसुना वनीगु खःला ?
वा लंपुया दथुइ तुं गनं
हाहाकार/विचल्ली याइगु
खाला ?
भतिचा हे गज्यागु
विचाः मडुम्ह
भूताहा सारथी खःल्या !
मस्यु ध्वेत/ध्वेगु
सुनां बिल परमिट/लाइसेन्स वा
इजाजत ?
गुम्हेसिनं न्ह्याका यंकाच्वन
थुकथं यत्थे
दि हे मदिक्क कथिचां दादां
त्यानुस्से च्वनाः न्यालाच्वपि
थ्व बग्गीया सलतय् ।

बहुगु गुक्वःगु Non-Alignment Movement (NAM) या शिखर सम्मेलन १९८८ स साइ-प्रसय्, मुनिगु बिदेश मन्त्रीय, मुंज्यां बवःछो घोषणायासँ जिम्बाब्वे या राजधानी हरारेय्, NAM या च्यावःगु शिखर सम्मेलन [२-७ सेप्टेम्बर] बवचाल ।

द० अफ्रिकां ७५० किमि तापाक च्वंगु राष्ट्रय् जुगु थ्व सम्मेलनं राजनीतिक व आर्थिक घोषणा-पत्र सर्व-सम्मति पारित यायेगु बाहेक द० अफ्रिकाय् जुयाच्वंगु जातिगत अत्याचार व उगु देशं छुं ई न्हाव ल्हवंगु आर्थिक नाकाबन्दीया लिचबलं मुक्त जुइत न्हावःगु विरोध प्रस्ताव थुथाय् तसकं उत्साहप्रद व न्हाथने बहुगु खँ छः । नापं निरस्त्रकरण व न्हुगु अर्थ व्यवस्थाया सन्दर्भय् जुगु छबफल न उतिकं हे प्रमुख विषय छः ।

— राजनीतिक पक्ष —

स्वीछगु बुंदाया राजनीतिक घोषणापत्र पारित यायेत १०१ गु देया पूर्ण प्रतिवेशन शुरू जुइ न्हाव असंलग्न शिखर सम्मेलनया पुलांम्ह नायः भाजु राजीव गान्धीं अध्यक्ष पद जिम्बावेया प्रधानमन्त्री रवर्ट जि० मुगावेयात लः ह्वानादिल । थ्व औपचारिक उपाक्षो गुकि बहुगु स्वदे तक भाजु मुगावेयात NAM या अध्यक्ष्य ल्यल ।

अधिवेशनया ह्वापांगु चरणय् सम्मेलन कक्ष दुने उबले तसकं मसां थुजःगु वातावरण बलन गुबले कि जाधियाया राष्ट्रपति क्यानेथ काउण्डा इरान-इराक युद्धया चर्चा यासँ छाया हल । भाजु काउण्डाया घापू कथं युद्धरत इरान व इराक निम्हेस्थां छी छम्ह हे छः, गुम्हेस्थां मनुष्य घाववसित प्रेम यायेगु स्यनातल । इरान-इराक थवं थवय् युद्ध यानाः उज्वःम्ह छोगा अमान यानाचन । सुतां ह्वापां आक्रमणयात धेगु खंयात लोमहाः युद्ध दिकाः दाजुकिजाया सम्बन्ध स्वनेमाः । थःथः हे त्वाना-चवपि मनुत्सं NAM या उद्देश्य-पूति यायेत गुकथं ग्वहालि यायेफइ ? थुकलं थ्व प्रसंग लिपा द० अफ्रिकाय् सिथं यंकाचवपि भले सरकारं स्यानाः सीपिनि सनां तसकं यंके मबियाचवंगु खँ कसँ प्रिटोरियाय् सिथं यंकाचवपि च्याम्ह मनुत्सं द० अफ्रिकाया रङ्ग, वर्ण व जातिवादो सरकारं गोलिं मुइकूगु खँय् तसकं दुःख प्वंकादिल ।

४ जुलाई, १९८६ स अमेरिकाया द० अफ्रिका सम्बन्धी नीतियात कुं ब्यू-बले पुलांम्ह राष्ट्रपति जिम्मी कार्टर सभाकक्ष अमानित जुयाः पिहाँ वने माःगुया कारण राष्ट्रपति काउण्डां क्षमा मपवंगुलि छः धेगु दोष कयनाः शिखर सम्मेलन जुयाचवंगु इलय् हे अमेरिकी जाधियायात बीगु धकाः

हरारेय् बवचाःगु NAM या च्यावःगु शिखर सम्मेलन

फसं सिमा संके मफुसां हःला अवश्य न संकी

— अशोक श्रेष्ठ —

बवछिनातःगु २३ करोड डलरया ग्वहालि न रद्द यानागु घोषणा यात । सम्मेलन दुने थ्व अमेरिकी व्यवहारया तत्त्वकं निन्दा जुल । कयना लिघेसाय् मनुत्सं विवेक न्यायेगु थ्व छगू घन्चाया पूगु कुतः छः—उदाहरण छः ।

थ्व लिपा सम्मेलन दुने इरानया नेता अली खोमेनी इराकयात NAM पाखे पितिनेमाः धेगु जिद्दी कयन । लिबियाया नेता कर्णल कद्दाफीं NAM बेकार छः, थ्वैत त्वःतेत जिपि तयार दु घयादिल । उखें निका-रागुआय् गुक्वःगु सम्मेलन याकेमज्यु धेगु सः थ्वल । थुखें टिमोर टापूया

सकृयता छगू निश्चित व्यापार स्वरूप बवछीमाः गुकी वस्तुया भाः बवछिनाः विनिमय यायेमफयेमाः मखुसा NAM धेगु पाखण्ड जक भुइयाल । विकसित देत नाप आर्थिक युद्ध यायेगु निति आर्थिक गुटबन्दी यायेगु मडा-स्कारया राष्ट्रपति दीदीयार यारी-साकाया थ्व आह्वान रोचक व अनु-पेक्ष घापू छः ।

चव न्हाथनागु उदरण व घापूतो NAM दुने NAM या समग्र उद्देश्य सिबे थःगु राष्ट्रिय स्वार्थः परिस्थिति अनुरूप NAM या भूमिका जुइमाः—दयेमाः धेगु आग्रह

स्वाधीन जन व भू-भाग कब्जा याना-चवम्ह इण्डोनेशियायात न गुक्वःगु सम्मेलनया पाः बीमज्यु धेगु सःथ्वल । युगाण्डाया नेता सुडान युगाण्डाया विद्रोहीतय् ग्वहालि यानाचन, चाँद-फ्रान्स व लिबियाय् सैनिक हस्तक्षेप बन्द यायेमाः, मोरीक्को-पोलिसारि साइप्रस बवथलेत आक्रमण यानाचन, भियतनाम—कम्पूचिया थाय् खाली यायेमाः, आदि आदि सः थ्वल ।

निकारागुआ, अफगानिस्तान, कोरियाया समस्या न सम्मेलनय् जुरूजार्क दनावल । दक्कले न्हाइपूगु खँ — अफ्रिका महादेशया गबलें उप-निवेश शासन मज्गु निगु देत मध्ये छगु दे लाइबेरिया अमेरिकायात यागु निन्दा दुःखी जुयाः 'बयाके हे ग्वहालि पवनेमाः, वैगु हे ग्वहालि कायेमाः हान वैत हे छाय् म्हुतु ह्वायेगु ?' घाल । लिबिया थें तसकं छयातांचवंगु ला मखु बरु तसक यथार्थवादी जुयाः जोर्डनिया प्रतिनिधि प्रस्ताव पास जूमां लागू मयायेगु NAM या बानी, नारावाजीं सन्तोष कायेगु जुयाचन, थये जुइ मजिल घयादिल । थुकथं हे मडागरस्कर छगू स्थायी सन्ध्यालय् खडा यानाः NAMया

अप्वया वनाचवंगु खँ स्पष्ट कथं । इमिगु आत्मकेन्द्रीत सोचाइ कथं NAM या भूमिका व ग्वहालि मदुगुलि इपि NAM प्रति तसकं असंतुष्ट व क्षुब्ध जुया च्वंगु दु । NAM या छुं निर्णय व घोषणा छगू निगु दे विशेषया अवस्थायात दृष्टिगत याना मखु उकि लाइगु वृह-तम दूरगामी प्रभाव व परिणामया आधारय् जुया च्वंगु खँय् असंतुष्ट दुजः देत सम्बेदनशिल मज्गु छने दु । सामुहिक सोचाई थःगु समस्या मदुबले जक नाले फइगु अले थःगु समस्या दयेवं सामुहिक सोचाइयात गौण रूपय् नाला कायेगु मनोवृत्ति NAM दुने ग्यानापूक बलना च्वंगु छगू विकृत पक्ष छः । इरान—इराकया पंजित धका विषया च्वंगु द्वपं, भियतनाम—कम्पूचियाया पंजित च्वन धेगु द्वपं आदि थ्व सन्दर्भया उदाहरण छः । न्हागु कथंथा ग्याय जुइमा पक्ष—विपक्ष दया च्वनि । NAM दुने विपक्ष बिचाः गौण छः । बरु न्हावलें प्रस्ताव पास जुइ लागु मज्गु धेगु खँ तसकं विचारणीय छः गुकिया वास्ता-बिकतायात स्वीकार यासँ भाजु रवर्ट मुगावे—

... आन्दोलनय् गुणात्मक सुधार आवश्यक जुयाचवंगु दु तर

थुकिया अर्थ आन्दोलन निरुद्ध्य व निरर्थक थ्यंक मखु !... .. घयादीगु तसकं सम-सामयिक बिचाः छः ।

यज्जगु विवादपूर्ण अवस्थाय् सर्वसम्मति द० अफ्रिकाया संघर्षरत जनताया मनतय्गु निकारागुआ, पि० एल० ओ०, स्वापो लगायत स्वाधी-नता संग्रामरत विश्वया जनताया मनोबल थकायेगु अले अप्वया वना च्वंगु विनासकारी संशास्त्रया उत्पादन होड व तक्करं सिनुपातु वनाचवपि विश्वया सह-प्रसिद्धता सिद्धान्त पालकतयत छधी याना यंकेगु प्रमुख खँयात प्रमुख प्राथमिकता बिया ३१ गु बुंदाया राजनीतिक घोषणा-पत्र पास यायेगु ज्वां NAM या सार्थकता कयना च्वंगु दु । थ्व घोषणा पत्र NAM छुं शक्ति राष्ट्रय् न्हावसा मखु सकाः निष्पक्षता व तटस्थता कयना ब्यूगु दु । यद्यपि आपालं बिचाः व नीति संयोगवश सोमियत सङ्घया नीति व आवश्यकता अनुरूप जू । थ्व NAM या दोष मखु परिस्थितिगु छगू संयोग जक छः ।

— आर्थिक पक्ष —

आर्थिक घोषणापत्र पारितयायेगु क्रमय् ठोस पलः छिफइगु NAM याके सक्षमता मखु । थ्व छगू अज्यागु वास्तविकता छः गुगु कि अन्तर-राष्ट्रिय महाजन देतय् चलाखी व माकःचिया जाल छः गुकी विकाशिल दे तक्कना च्वनेमागु दु ।

बहुसंख्या क्रमय् NAM या पुलांम्ह नायः भाजु गान्धीं उगु अव-स्थाय् दुःख प्वका घयादिल—विकसित देतयसं खालि राजनीतिक दबावया माध्यम विदेशी ऋणया समस्या ज्येकेत स्वया च्वंगु दु । गन कि जिमिगु कुतः व आस्था बहुपक्षीय प्रयासय् छः गुकी समस्याया समन्वित समाधान जुइके फयेमाः । थ्व सिबे स्पष्ट जुइक NAM या वर्तमान नायः भाजु मुगावे घयादिल— विदेशी ऋण समस्या अज्याम्ह पित्याम्ह जनावर छः गुम्हेस्थां विकसित देश निर्यात आय धुंका च्वंगु दु । थ्व सिबे ह्वापां व जनावरं बीगु प्राकृतिक साधन नयाः अर्थ व्यवस्था चौपत याके मबीत वयात पनेमाःगु दु ।

थ्व खँय् ब्यूबाया नेता भाजु फिडेल कास्टो Third World य् विदेशी ऋण समस्या महाविनाशकारी

Aids या संज्ञा ब्यूसे थुकि विश्व अर्थ व्यवस्था चौपट याना च्वंगु दु घना दिल् । ल्याटिन अमेरिकाया देतयत विदेशी ऋण थुलि ल्याखय् थ्यने थुकल कि यदि सुं मनुखं हरेक सेके-ण्डय् छगू डलर निन (Count) घाःसा सिनिदः दं बी ।

विदेशी ऋण संकटया सन्दर्भय् थःगु बिचाः प्वंकुसे जर्मकाया नेता ह्यूज शीएरर घया दिल्— घनी दे वया महाजनतय् सल्लाहा गुबलेमाने याये मते इमिसं मुक क्षीत ऋण पुलेगु सूत्र जक कनि बीगु आर्थिक प्रगति जुइगु कनि— मखु । थुकथं हे मेक्सिकोया नेता गुम्ह कि NAM या दुजः मखु घया दिल्— ऋण संकट विश्वया आर्थिक अन्वयायया प्रमाण छः । गुबले तक विकास जुइ मखु उबले तक क्षीत ऋण पुले फइमखु, भले गुबलेतक ऋण दइमखु, उबले तक विकास याये फइमखु । विदेशी मुद्रा अप्वय्केत, निर्यात अप्वय्केगु कुतःयात घाःसा महाजन देतयसं तुरून्त बाधा खडा याना बी । छायाःसा इमिगु आम्दानो व व्यापारय् थुपि बाधा जुइ ।

संसारय् विदेशी ऋणया शिरो-मणि दे कथं संसारय् प्रख्यातम्ह मेक्सिकोया नेताया उदगार थोया विश्व अर्थ व्यवस्थाया वास्तविक किपा छल्लंज कयना ब्यूगु दु ।

हरेक देया हरेक गरिव मनुष्य थें सीमित आय दयाचवनी । दयाचवव नयेत मगाः । प्वः त्यं नयेगु, ब्वकेगु, वासः याकेगु, पुनेगु निति आवश्यक घन विकासशिल देतयसं गाः म्हुया, पर्वः तछघोनीः दयेके फइमखु । ग्यानापूक जनसंख्या अप्वया वनाचवंगु व अन्तरराष्ट्रिय बजारय् ह्वियाह्वियं यहाँ वनाचवंगु वस्तुया भाःनाप धेँ धेँ बस्लाः यायेगु थःके व हे अप्वया वंगु अनुपातय् घन व साधनमा आवश्यकता जुयाचवनी । थुकिया निति विदेशी त्यासा व ग्वहालि आवश्यक छःसा थुकी तात्कालिन समस्या कयनी तर ग्वहालि कायेत ग्वहालि बी फयेमाल चाहे राजनीतिक समर्थन कयनाः जुइमां चाहे भक्ति भाव हे कयनाः जुइमा । ग्वहालि कायेगु निति थ्व व्यापार छगू स्वाभिमानो देश याइमखु । देया आवश्यकता मयासँ मजिया च्वनी । गुकि तटस्थ नीति व निर्गुटया आदर्श निर्बाह जुइमखु, ऋण कायेत न उलि सुगम मज्गु । ऋण कयाः गाः म्हुयु, पर्वः तछघायेगु, लं म्हुइगु, कारखाना चायेकेगु उपा सबः वये न्हाव लवाया अंश महाजन-तयत् पुपुं जनतायात सुविधा बीगु निति असुविधा व कष्ट बीगु बाध्यता श्रृजना जूवनीगु जुयाचवंगुलि विदेशी ऋण कयाः स्वायेगु, घस्वायेगु व विकास यायेगु निति स्थीर वित्त प्रणाली दयेके थाकुं । विश्वय् महा-शक्ति व शक्तिदेतयत् त्वताः थ्व

अमेरिकी जासूसयात ३६५ दँ कैद सजायें

ये [एफपी/इनाप]

अमेरिकाया छम्ह भूतपूर्व सैनिक रेडियो सञ्चालकयात स्वसः व खुद्द-न्याय (३६५ दँ) कैदया सजायें व्युगु दु । छि पत्याः हे याये मफइगु खँ ! नेपाः युज्वःगु अम्रजातान्तिक, न्याः न्याः ये शासन चले याइगु देशय, ला भुने स्वीस्वदया जन्म कैदया सजायें वीगु कानून पास जूबले सकलें धैर्ये बुद्धिजीवितयसं उकिया विरोधयात घाःसा अमेरिका युज्वःगु अति प्रजा-तान्त्रिक घाःगु देशय, युक्तं सजायें व्युगु खँ पत्याः यायेफइगु न गथे ?

तर खँ यथे हे जुल । जेरि विथ-वर्थ नांम्ह उम्ह मनुयात सोभियत संघया निति जासूसी ज्या। या.गु द्वप-नय ३६५ दँ कैद व प्यंगु लाख व लिट्रः डलर बं पुइकूगु खः ।

पील्लय्दया भाजु पियवर्थ वंगु जुलाई २४ कुःहु अमेरिकी सैनिक सञ्चार माध्यमं गोप्य मो ख्याः सोभियत जासूसतयत लःह्लाःगु द्वपं व्युगु दु ।

न्यायाधीश जोन भुस्किनया कथं भाजु विथवर्थ थव शताब्दिया छम्ह तसकं चमत्कारपूर्णम्ह जासूस खः । अमेरिकी जासूसतय कथं व याःगु क्षतिया परिपूर्ति यायेत दँ वं बी फु ।

अमेरिकी भूतपूर्व कर्मचारी जोन वाकर व वया परिवारयात १९८५ सनय सोभियत संघया निति जासूस याःगु द्वपय, ज्वंगु खः । वाकर उल्ले विथवर्थ इजरायलया निति जासूस यानाच्वंगु विश्वास याःगु खः । वाकर पाखें स्वंगु लाख ३२ हजार डलर कयाः कर छले याःगु द्वपं न भाजु विथवर्थयात व्युगु दु ।

उम्मेदवारया ल्युने

दनाः निर्वाचित

यायेगु तरीका

ये [एफपी/इनाप]

केन्याय चुनावय भोट वीगु न्हूगु तरिका लागू यायेत्यंगु खँ केन्या न्यूज एजेन्सी पिशंगु दु ।

उगु खँया घोषणा केन्याया राष्ट्र-पति जिनियल अराप मोइ छुं लि न्हय भाइ घाःगु थासय, न्हयगु खः ।

न्हूगु तरिका कथंया चुनावय भोट बीभिस थायःम्ह उम्मेदवारया ल्युने झोलिक दनेगु जुइ । थव तरिकां गोप्य मतदानय जुइफइगु त्रुटीत जनीगु व भोट नितेन नं अ.पुइगु खँ राष्ट्र-पति घाःगु दु । चुनावया थव प्रकृया मेगु संसदीय चुनावनिसं छयलेगु खँया नं राष्ट्रपति घोषणा यायेधुकूगु दु ।

लखय च्वनीपिं मस्त

ये [टाग्रई/इनाप]

सोभियत संघपाखें चिकित्सा शास्त्र सम्बन्धी थोथी सिद्धान्त पिदने धुकल । तर आः नकतिनि लखय मस्त बुइकेगु सिद्धान्त छगु पिब्वःगु दु ।

भाजु ग्राइगोर चार्कोमस्कि पिब्वःगु थव सिद्धान्त कथं लखय मस्त बुइके तसकं अ.पु । लखय मांम्ह न्यागु अवस्थाय च्वंसं न मचा बुइके ज्यू । नकतिनि बूम्ह मचा १५ मिनेट तक याउँक लखय च्वनेफु ।

१९६२ निसं आः तकया दुने सलसः मस्त लखय दुने बुइकाः अध्य-यन यानाः भाजु चार्कोमस्कि उगु खँ क्वःछिनादीगु खः । वयकःया बिचाः लिसे फ्रान्सया विशेषज्ञ माइकेल वडेन्टया बिचाः नं ज्व.लाः ।

भाजु चार्कोमस्कि मचा पाषय, दुपि मिसातयत डोल्फिन न्या नापं लखय लाल कायेकीगु व्यवस्था याःगु दु । डोल्फिन मनुतय भ्रूण वृद्धि तत्त्वकं प्रभावकारी जूगुलि अथे याःगु

खः । डोल्फिन नाप लि च्याधी गुधी तक लखय लाल काइपि मांपिनि मस्त तसकं च्वरपि लालकाइपि जुयाः पिदंगु दु । भाजु चार्कोमस्कि कथं डोल्फिन लालकायेगु स्वपि मस्त लि १० निसं १५ कि०मि० तक लालकाये फु । वयकःया कथं डोल्फिननापं स्वापु दुपि मस्तयत लखय दुने नके-स्वके थाये नं अ.पु । अथे हे उज्वापि मस्त लखय छयाः दिकाः छने नं फु ।

दक्कले तःजागु बुद्धया मूर्ति चीनय

ये [एनएसए/इनाप]

संसारय दक्कले तजागु बुद्धया मूर्ति चीनय दइगु जुल । न्यू चाइना न्यूज एजेन्सीया कथं पूर्वी चीनया छगु मिस्ट्री प्यावटी संसारय दक्कले तजागु कथंया बुद्धया मूर्ति दयेकेगु ज्या न्याकूगु दु ।

हङ्कङ्गया छगु टापुइ च्वंगु देगलय स्थापया याइगु उगु मूर्ति कथं व मेमेगु चीजत त्वाकछ्छनाः दयेकेत्यंगु खः । उगु मूर्ति ३०० टन वजन दइगु व १०९ फिट जाः दइगु खँ नं समाचारय दु ।

खिचाया न्हायपं चव्वुक बांभ्याम्ह मनू खुद जेलय

ये [एफपी/इनाप]

अमेरिकाया मासाच्युस्टास च्वम्ह छम्ह मेकानिक्स खिचा छम्हस्या ह्वायपं चव्वुक बांभ्यानाः १०० डलर या बाजि त्याकूगु ।

मासाच्युस्टाया छगु मोटर कार-खानाया वय पंढः वःम्ह थुवाः भाजु थोमसं अन हे ज्या याइम्ह नीनिदया मेकानिक्स वारेन कटिससयात "का छं खिचाया ह्वायपं चव्वुक बांभ्याये फुसा सच्छि डलर बी" घायेसायं भाजु कारिससं खिचाया ह्वायपं बांभ्याना व्युगु खः ।

उग्रिमय वइत सच्छि डलर ला बिल, तर थः लहिना तयाम्ह परल-सिसन खिचाया ह्वायपं चव्वुक शोकं पुलिसं ज्वके हयाः अ.खःवतं भाजु कारिससयात २५० डलर बं पुइकेगु नापं खुदया जेल सर्वाय याकेविल ।

टेलिभिजन स्वयाः

खुंतयत मौका

बिया दिसं

ये [पीटीआई/इनाप]

मद्रास (भारत) या छेँखा छेँखाय वल्लिसिया छगु पाय्छि इलय, टेलि-भिजन स्वयेगुली लठ्ठपि मनुतय, छेँय, मौचा थें सुक्क वनाः खुइगु ज्या तसकं अ.पुयाच्वंगु खँ सी दुगु दु ।

नकतिनि हे पुलिसतयसं याना-स्वःगु अध्ययन अथे खुइका च्वपि 'टेलिभिजनगुलु'तय यवव थासय खुइ धुकूगु खँ घाःगु दु । अथः यानाः वहनि ७.३० ताः ई निसं ९.३० ताः तकया इलय टेलिभिजन स्वया च्वनि पिन्थाय हे उकथंया खुज्या जुइगु खँ उमिसं घाःगु दु ।

परीक्षण कथं शहरया दथुइ टेलि-भिजनवालयतयथाय खुइगु ज्या जूबले क्षिस्वखा छेँ मध्ये खुला छेँय ला सुनां मतायेक याउँक हे लिहाँ तकं बयेफुगु खँ नं घाःगु दु ।

न्हूगु न्हिप्यंताहाः नगु छगः

ये [एपी/इनाप]

क्यालिफोर्निया प्राविधिक अध्य-यन संस्थानय, स्वनाच्वम्ह नीप्यदया छम्ह विद्यार्थी न्हूगु ह्तिप्यं तहानगु छगः लुइकूगु खँ खगोलविदतयसं कंगु दु ।

क्रिटिना विलसन नांम्ह उम्ह मिसामचां दक्षिण क्यालिफोर्नियाया पोलामार पर्वत १२३ सेन्टिमिटरया स्मिथ टेलिस्कोप स्वयाः उगु ह्तिप्यं ताहाःनगु खंकूगु खः ।

क्रिटिना सिकं ह्तापां सुनां हे मखनीगु व ह्तिप्यं तहानगु तसकं थोगु व नगु लुइका थः अति उत्सा-हिता जूगु खँ वयकलं कंगु दु ।

उगु न्हूगु ह्तिप्यं तहानगुयात विद्यार्थीया हे नाम 'कमेट विलसन' नां छगु दु ।

कम्प्यूटर संक्षिप्ती करण नं याइगु जुल

ये [पिटिआई/इनाप]

कम्प्यूटरया बारे थोथी सफू च्वनेगु, अध्ययन यायेगु जक यानाः भारतया बंगलोरय च्वम्ह शिखुदया नच्चाम्ह छम्ह ल्याय्म्ह आर० निरं-जन घाम्हेस्या च्यातःगु गुगुं विवरण यात कम्प्यूटरया पाखें सक्षिप्तीकरण यायेगु ज्या फर्मूला दयेकूगु दु ।

निरंजनया थुगु फर्मूलां कम्प्यूट-रया ज्या ससं बुराबुरा जुइ धुकूपि विद्वानतयत थंक लिपलाका व्युगु खँ कम्प्यूटर विशेषज्ञतयसं घाःगु दु ।

अथे हे भाजु निरंजन सिगापुरय नकतिनि हे जूगु इन्स्टिच्यूट अफ सिष्टम साइन्सया मुज्याय कम्प्यूटर छगु भाषां मेगु भाषाय गुकथं अनुवाद याके फइ घबागु न्हूगु बिचाः नं न्हयवया दीगु दु ।

थके कम्प्यूटर छगः तसकं मनुम्ह मचां थुगु कथं कम्प्यूटरयावारे न्हयवगु न्हूगु विश्लेषण व सिद्धान्तपाखे सिगा-पुरया भाजु जुजार मतिवाला व क्यालिफोर्निया वकले विश्वविद्यालया प्रोफेसर सी०भी०रमरोथि तच्चकं प्रभावित जूगु खँ नं समाचारय घयातःगु दु ।

‘संज्ञा’ या शब्दक ज्यादिसं

दक्षिण	-	८८/-
सुला	-	४५/-
बबला	-	१९/-
बबाला	-	९/-

कोथा कासा-४१ या लिचवः

सि	दि	दा	स	म	हा	जु
१	२	३	४	५	६	७
सि	म	ल	सु	ति	जा	लि
७	८	९	१०	११	१२	१३
क	चा	चि	चो/मां	अ	मा	सि
११	१२	१३	१४	१५	१६	१७
कः	क	नि	क	जि	कु	ज
१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०
क	थि	का	सा	मा	खा	र
१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४
जि	ता	मि	अ/ली	म	ल	+
२८	२९	३०	३१	३२	३३	३४

पाय्छिगु लिसः बियाः सिरपाः त्याका वीपि

१. अनिता तुलाधर	२. कविन्द्र शिरीष श्रेष्ठ	३. किशोर शर्मा
४. के० श्रेष्ठ	५. मुञ्जुन कंसाकार	६. गीवन्द नेवाः
७. चन्द्र तुलाधर	८. प्रेमानन्दलाल नानी	९. प्रेमानन्दलाल नानी
१०. मदन राजकणिकार	११. महर्जन एस० के०	१२. तुलाधर
१३. श्री० आर०	१४. तुलाधर श्री० आर०	१५. श्री० आर० टी०
लियो	१६. श्री० आर० टी० लियो	१७. तुलाधर लयता
१८. शराम नेवाः	१९. सरजु श्रेष्ठ	२०. हरि श्रेष्ठ
२१. श्रेष्ठ	२२. श्रेष्ठ	२३. श्रेष्ठ

(सिरपाः थव हे निबाःय दुः काः लाय् इनाप दु)

पं० दुरकाजी...

(४ पेजया ल्य)

थाकूथिया नां सीके थाकुल।★ १३ पेज निसे ६८ पेजतक जक ल्य दनिगु बुद्धोक्त संसारामय सफूया पेज २८ व २९ स १८ प्वाइन्टया घाखल थाना तःगु वसाया हुनि गथे खः थये वव्य वसायागु बु।

अग्रस्तान विधिमाह ॥

ध्यान स्तानचमिधुजां मंत स्तान श्रामनेरकः ॥ चैलकानांज न स्तान ब्राह्मणानां विशेषतः ॥११॥

(अर्थ) भिक्षु गणया ध्यानस्तान याये-श्रामनेरकया मंत स्तानयाये चैलकया-जल स्तानयाये ब्राह्मणया न विशेषजल स्तान याये ॥११॥

नवविधं मललिप्तं दुर्गन्धमलिनाशु चिः ॥ स्तानेनशुद्धते देहं तस्मात् स्तानन्तु सर्वसः ॥२॥

(अर्थ) थगु शरीरे नवद्वार ६ गु प्वाइन्ट थव नवद्वार पापं जुक्तजुया दुर्गन्ध अशुचि थया पतजुया चोंगु थव अशुचि स्तान यानागुलि देह शुद्ध जुयो अध्येया कारणे सकल थ्या गु कर्मसं स्तान याये मील ॥२॥

वीर पुस्तकालया (गुगुयात आपा: नेवा:तसे थ:गु साहित्यया धुकु भा:प्यु) दुगु २७,३०० ह्यातं चव्यात:गु देत मध्ये ४५० गु ग्रन्थ जक नेपालभाषा दुध्या:गु, ल्वाकज्या:गु व नेपालभाषा चव्यात:गु खने दु। थव ४५० ति सफुतिह न नाटक बाहेक मोलिक साहित्यिक गद्य घाये बहागु द हे मडु घा:सां ज्यु। गुलि गद्य दु व आपाथल टिका अनुवाद बाय् कर्मकाण्ड व विधि विधानया सफू खने दु (स्वयादिसं नेपाल राजकीय वीर पुस्तकालय, सक्षिप्त सूचीपत्रम् १३ भागम्, दिदु वृद्धत सूचीपत्रम्) गुलि सफू दु उकिह अण्व निस: स्वस: दे पुलांगु जक ख।" थव खं थन प्रसंग वष जक न्यायनागु खः। वीर पुस्तकालयस दुगु सफुतिह नेपालभाषा व मेमेगु भासं नापं चव्येगु ज्याय् वसपोलयागु छु न छु देछा खनेदयेक जु वंगु दयेमा: धंगु अनुमान यायेफु।

वसपोल जेष्ठ अष्टमि यल पजरां (पञ्चदान) कुन्हु मडुगु खः। तर वसपोल छु दय् व रवदय् मडुगु धंगु खं सीके ल्य हे दनि। अथे जूसां वृद्ध व थाकुथि दक्कले लिपा तक चलेजुगु ल्याखं वसपोल ३० दंति जक स्वा:गु

★ थव मिगुलि सफू भाजु आनन्दमुनी बज्राचार्यजु थाय् स्वयागु व वसपोलया घापूकथं देवनागरिक लिपि बुद्ध प्रेसय् ह्यापां ह्यापां था:गु वहे ख।

▲ 'सिक:मियां स्वाने'

खनेदु। वसपोल मदयेका: वसपोलया म्हायान सम्पत्ति बीगु मति तयात:गु जूसां म्हायान सम्पत्ति कायेगुली नुगः वसमसायेकुगु जूगुलि मयजु रत्नमायां अण्व: सफूत धर्मया नाम इनाय्यगु व दान व्यगु जुयाचन। थाकुथि न बांलाक चले मजुसेलि अण्व:सिन लव:वकले। लिपा वसपोलया जहान अंस तक्ष बहा: नासननी च्वम्ह भाजु नन्दी महानन्द बज्राचार्य (नानीकाजी बज्राचार्य) यात मिल। अनं लिपा थव थाकुथि सुवा लोकानन्द बज्राचार्ययाथाय् थ्यन अले अनं न भाजु बुद्धिसागरयात विल। भाजु बुद्धि सागरया थाय् अर्थे तयात:गु थाकुथि ८०/- चयतका दामं भाजु धर्म हपं बज्राचार्य न्यानाकाल। थव थाकुथि आ:तक न अन्नपूर्ण प्रेसय् दनि। तर थौ कल्लय् थुकि ज्यायायेगु यानाच्वंगु मडु।" थये 'नेपालको छापाखाना र पत्र-पत्रिकाको इतिहास' धंगु सफुतो थोथी मन्तयगु ह्यातो लाना: भाजु धर्महपंयात मिल धंगु खं पाय्छि मखु। ख:गु खं ला मयजु रत्नमायां तप्यंक हे भाजु धर्म हपंया अण्व पं० सिद्धिहर्ष बज्राचार्य (बाबुकाजी बज्राचार्य) दां ८०/- तकां थ्यगु खः। पं० सिद्धि हर्ष उगु इलय् किताब खानाय् लजगा: दुम्ह व दुरकाजी गुभाजुया पासा ख।" ६ बुद्ध प्रेस न्याना: अन्नपूर्ण प्रेस घका: नां छना: चलेया:गु खः। थौ कल्लय् थव थाकुथि आनन्द प्रेतय् (थुकिथि किपा कायेफइला घका: थव च्वमिया कुत: जूगु ख: तर प्राविधिक हुनि पुवने मफुत) दु।

थव थाकुथिया विषय भाजु पं० कृष्णचन्द्र अर्याल, भाजु पं० बैजनाथ जोशी (सेठाई) थव:गु गोरखा एजेन्सी कार्यालयपाखे 'निर्णय सागर प्रेस' बम्बइस थाना वि० सं० १९७४ साल बैशाख पिरा गु खंय भाय् "गोरखा भाषा" (मातृ भाषाया महत्व) नांयागु सफुतिह पाना १३ स -- "दुनाया गुभाजु न बुद्ध प्रेस नांयागु लिथो व टाइपया प्रेस न तथा चिचिधंगु ज्या थायेगु न्याज्या-कुगु दु। वि० सं० १९६७ सालय् थव गुभाजुत:गु निगुलि प्रेस खास नेपालय् हे नेपा:मि ज्यामितयसं दय्के व्यगु खः। थवयेकयागु फुक्क विवरण पुनरावृत्तीस बीगु जुइ" घका: च्वयातल।

वसपोलया मयजु दान व्यगु सफूत गुलिखे उखेला थुखेला जुवन। थुकथं छेय् न लिपा भिन्चायात व छेय् ज्या न अण्व: याना बीम्ह टेबहा:या माइला बज्राचार्ययात पाकोया सफू पस: बिल। छले मयजु

□ 'नेपालको छापाखाना र पत्र-पत्रिकाको इतिहास'

६. भाजु आनन्दमुनि बज्राचार्य व भाजु पूर्णहर्ष बज्राचार्यया घापू कथं।

रत्नमाया ने० सं० १०६५ आपाठ ४ शनिवा: कुन्हु मन्त। अथे हे म्हाय् मयजु पूर्णमाया प्यम्ह काय्, निम्ह म्हाय् व थक्क छय्-छुइपि खंका वि० सं० २०३१ साल मार्गशुक्ल दशमी कुन्हु मन्त।

पं० दुरकाजी गुभाजु अण्व: धैथे धर्मकर्म, कर्मकाण्ड, पूजा-प्राजा विधि, तुत: व बाखे इत्यादि सफूत च्वया थाकुथिस थाइगु जुगुलि उगु इलय् अण्व: धैथे मन्त व वसपोलया जय्मां तय्के दयेमा धंगु अनुमान याये थाय् दु। उगु इलय् वसपोल नाप अण्व: स्वापू दुपि व सतिपि कथं छय्: कय्क येया भाजु रत्नमान बज्राचार्य (भीम शम्सेरया सुवा) व तक्ष बहा:या नानुकाजि बज्राचार्य खः। वसपोल थाय् ज्या यायेत तइत:पि उगु इलय् ज्या ल्याय्म्ह त टेबहा:या भाजु देव बज्राचार्य, माइला बज्राचार्य, मोति बज्राचार्य वसपोलया भिन्चा सवल बहा:या जोगयुनि बज्राचार्य व अथे हे मेमेपि खः।

वसपोलया खंय् लिपा अण्व: उके, कुले व माले ज्याय् तिब। जुवने फइ ला धंगु मन्तुनां च्वय् वसपोल नाप अण्व: स्वापू दुपिनेगु नां न्यापनागु जुल। च्वय् न्यायना पिने सन्तानयय्के अजनं सफूत थं दनिगु जुइफु। थये गुलिखे पिमदनिगु पाण्डु-लिपि दयेफु। थजागु माला: ल्यया हाकनं पिदनेगुली सफूदुपिस्त्त ग्वालि जुवन घा:सा नेपालभाषायात वय्कः, वसपोल पिनेगु न तधंगु तिब, धर्म व कर्म न जुवनि धंगु कथं थव च्वसु च्वमि न इनाप याना च्वना।

पं० दुरकाजी बज्राचार्य नेपा:या छम्ह ह्यापाम्ह थाकुथिया आविष्कार याम्ह जक मखसे नेपा:या थोथी भाय् गथे खंय् भासं नेपाल भाषा नाप नाप संस्कृत, बंगाली भाषाय् तक न वसपोलया गु तधंग् छया जुवंगु अनुमान जू। वसपोल साहित्य कथं मजुसे धार्मिक कथं हे जूसां भाषा छयल्य न तिब: जू वंगु दु धंगु लुमंके बहजु।

छिधांसा -

- १] गोरखा भाषा - (वि० सं० १९७४) - पं० कृष्णचन्द्र अर्याल, पं० बैजनाथ जोशी (सेठाई)
- २] नेपालको छापाखाना र पत्र-पत्रिकाको इतिहास (२०२४) ग्रीष्म बहादुर देवकोटा
- ३] सिक:मिया स्वाने - कमलप्रकाश मल्ल
- ४] ९७ दया ज्याय:म्ह भाजु आनन्द मुनि बज्राचार्य पाखे अण्व: धैथे थ्यनागु कथं
- ५] पं० दुरकाजी गुभाजुया म्हाय् छयपि मयजु कयो बज्राचार्य व मयजु इन्द्रमाया बज्राचार्यपाखे नं सीकेगुलिइ ग्वाहालि

भुतुमाली...

(१० ३ पेजय)

मडु, बहनि जुइवं हे खापाखिपा तिना: गुप्तवास च्वनेमा:। सुनान थुकियागु उलङ्घन यातघा:सा त:धंगु सर्जाय बीगु जुइ।"

स्वन्ति नख: नं थ्यंक: वल। तर उकुन्हु देशय् व हे बुराया छे छला बाहेक मेपि सुयां छेय् छप्वा: हे मत मच्या:। व बुराया छेय् घा:सा छे छला ह्याउक बं इला: छे हे झ:झ: घायेक मत च्याका: नियम-पूर्वक पूजाया ज्वलं ठिक्क मिलेयाना: तयातल।

बहनि जुइवं न्याबले स्वन्ति नख:बले थें उकुन्हु नं लक्ष्मीघो दे चा ह्युवल। तर स्व:स्व: थाय् छय्सेचव। लक्ष्मीघो ला छक्क हे जुल। लिपा ववं व हे बुराया छेय् थ्यन थव छे घा:सा नियमपूर्वक बं इला: मत च्याकात:गु खना: लक्ष्मीघो लय्ताया: भीम्हेसित दर्शन बिल। भीम्हेसिननं नियमपूर्वक पूजा याना: धुकुतिह व्वनायंकल। धुकुतिह थ्यनेवं भीम्हेसिनं भचा झस्के जुया: घाल- 'का जि ला निल: छता काये हे लोमन का, छ:पि थन पलख च्वना बिज्याहुँ, जि निल: छक्क: कयावये, तर जि लिहाँ मव:तले छ:पि जिगु लुखाखरु हाजी गया: बिज्याये दइ- मखु।" लक्ष्मीघो वंगु भक्ति भाव खना: लय्ताया: छक्कल हे "का थ्यु, छ लिहाँ मव:तले छगु छेया लुखाखरु हाजी गायेमखु" घका: वचं बिल। तर भीम्ह नील: काये घका: वंम्ह पुखुलिइ व्ववाना: सिता बिल। थुखे लक्ष्मी घोया मिसा वइ घका: पिया च्वन। तर व:गु हे मखु। लिपातिनि थिआथिक घोषणापत्र नं सर्वसम्मति गम्ह बी मज्जुगु वचं बोलात घका: पारित था:गु दु।

उखे स्वर्गय् नं च्याला गुल। दयेका: नं लक्ष्मीघो लिहाँ मव गुलि नारायण घोवं अन्तर ध्यानं स्व:बले तिनि खे थुइकल। लिपा दक्क घोपि मिलेजुया: भुतुमालिइ च्वना: व्वया: लित च्वना हयेगु वव:छित। थुकथं लक्ष्मीघोवं थ:गु वचं कथं व छेया लुखाखरु हाजी मगासे तुं स्वर्गलिहाँ वने।

लक्ष्मीघो भुतुमालिइ च्वना: व्वयावंगु ह्यायात लुमंका: हे थौ कल्लय् मन्तयसं मोहनीबले भुतुमालि व्वये-केगु या:गु ख: घका: घाइगु पुलापि मन्तय् घापू थौ तक ल्य हे दनि।

ह्याव्व:म्ह

अमृत रत्न शास्त्रय यटखा, तां:मुप गल्ली।

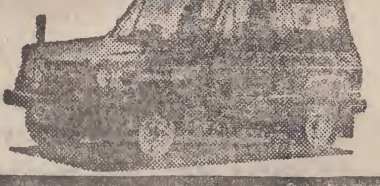

फसं सीमा....

(५ पेजया ल्य)

समस्यां विकासशील देतय् आपाल ववत्यला: कुं कुं हायेकात:गु दु। थुज्व:गु समस्याय् NAM दुने जुइगु छलफलय् उत्तेजना व क्षोभ आपालं खने दइगु स्वाभाविक खः। तर थव समस्या 'मडु मडुपि दयेकेगु उपाय मालाच्वंगु, गुगु कि छगु भावना जक खः, जूसां तसकं घाव-पयक सन्दर्भ विषय ख। यद्यपि हरारे लिहाँ घनेधुंका: हरेक दे थ:थांगु कार्यव्यापार अर्थात भक्ति अर्चना, तारिफ व निन्दा याना: छगु महाजन दे लय्कायेका। थ:गु समस्या ज्यकेगु कुत: या:वनी-गुम्ह सुला: सुला: सा गुम्ह नागां हे च्वना:।

नहुगु अन्तरराष्ट्रिय अर्थ-व्यवस्था दयेकेगु प्रयोजन प्राप्तिया निति २५गु देतय् छगु स्थायी समिति स्वना: NAM या व्वचा:गु सम्मेलनं छगु थिआथिक घोषणापत्र नं सर्वसम्मति पारित था:गु दु।

MITSUBISHI PAJERO

Sole distributor
Amatya Enterprises P Ltd.
Bina Chambers, Laxmi Chowk Road,
Kathmandu, Nepal. Tel: 4426, 44098

रुस

(१ पेजमा ह्य)

बाद लेनिनवादया लिधेसाय प्रजाता-
निक आन्दोलनयात न्हाकेमाः गु
खंयात स्पष्टबास देया मेमेगु वाम-
पन्थी पुचःतनाप कार्यगत एकता
पायेगु, पन्थायत विरुद्ध आन्दोलनय
नेपाली कांग्रेस नाप न छप्प जुहगु
तर, उमिगु कम्प्युनिष्ट विरोधी व
राष्ट्रिय मेलमिलाप नीतिबाट घाःसा
आलोचना पायेगु धेगु खं न घाःगु
हु ।

अथे हे विमर्शया प्रतिधि सम्पा-
दक भाजु पद्म ठकुराठीयात गोली
कय्कूगु घटना नेपालय पञ्च हे जूसां
सत्ताया आलोचक व भूमिगत गिरो-
हया विरोधी जुहवं जीवनया
सुरक्षा महु घाःसा मेमेपि इतर बिचाः
बा मनुतय, जीवन गुलित असुरक्षित
धेगु खं स्पष्टयाःगु दु घकाः न वय्कः
पिन्स घया दोगु हु ।

वरिष्ठ अधिवक्ता प्रभु नारायण
चौधरीया सभापतित्वय, जगु उगु
मुज्याय भाजु मनमोहन अधिकारी व
मय्जु सहाना प्रधान नेतृत्व याना
चंगु थौथी तिगू वामपन्थी पुचः छगु
हे जगु घोषणा याहगु कार्यक्रम दुगु
छा, तर छ मुज्याय विप्रेषकारण
भाजु अधिकारी ववति काः झाय
मफुगुलि उगु घोषणाया ज्या लिछयागु
दु धेगु खं न सम्बन्धित सूत घाःगु हु ।

पु० नेशन कम्प्युनिष्ट पार्टी सन्
१९४९ सेप्टेम्बर १ कुन्हु भारतया
कलकत्ताय स्वंगु छ ।

गोरखालायण्ड...

(१ पेजमा ह्य)

गोष्ठी न्वच बिद्यादिसै बय्कल गोरखा
लायण्ड आन्दोलन याहे हिबा
नेपालीतयसं यानाचवंगु व जनता-
निक आन्दोलन जुगुलि नेपालीत उके
अलग जुइमफइगु खं न स्पष्ट याना
दिल ।

विद्वान राजनीतिज्ञ भाजु अवि-
केश शाहजु उगु गोष्ठीइ यदि नेपालय
चवपि भारतीयतय बारे मय्जु इन्दिरा
गान्धी खेल्हाये ज्यू, श्रीलंकाय चवपि
भारतीयतय बारे भाजु राजिव खं
ह्लाये ज्यूसा दार्जिलिङ्ग भेगय चवपि
नेपालीतय बारे नेपाल सरकार च्यूताः
तय मय्जुगु, छाया घरादिसै भारतीय
नेपालीतयत मेमेपि भारतीयतयत खं
हे अधिकार दयेमाः घायेवं भारत व
नेपाःया कुटनैतिक सम्बन्ध स्थितिगु
खं महु घयादिल ।

रापस रूपचन्द बिष्ट उगु गोष्ठी
बाँया नेपाःया राजनैतिक स्थितिया
चर्चायासै जनताया अपमान याहगु
सरकार व व्यवस्था जुयाचवंगु इलय
जिपि बज्यापि जन-प्रतिनिधितय
उलि महत्त्व दइमहु घयादिल ।

गोष्ठीइ अधिवक्ता सिन्धुनाथ
प्याकुर्ले गोरखालायण्ड आन्दोलन-
यात समस्त नेपा ती समर्थन पायेमाः
घयादिल । डा० हुकं बहादुर गुरुङ्ग

राप

(१ पेजमा ह्य)

वनापो इनाः उकबंया हे ज्याझो
दयेकूगु छ ।

तर समारोहया इलय त्यसि
त्ययेकाः भाजु राई मझायेगु सुचं
आक्रांका वल । पत्थाःयाये बहागु
सूत घाःकथं 'ह्मागु हे जूसा जि
समारोहस ववति काः थय' घकाः
शुक्रवाः बह्लि तक बय्कल स्वसाः
खलःयात आश्वासन बियादीगु छ ।
अथे छःसां उकुन्हु हे देया वईध शास-
नया नायः घाःपिमध्ये छम्हेसिनं
वय्कःयात टेलिफोनय, छगु जक उजं
बीवं हे ओभरसियसतय राष्ट्रिय
सम्मेलन उद्घाटनयाये मफइगु जुल
घकाः मझाः मजुसै तर लाचारवण
वय्कल स्वसाः खलःयात लिसः बिया
दीगु छ ।

थ्व हे झोलय वयकल थ सम्मे-
लनय ववति काःबयेमफुसां सम्मेलनया
सफलताया निति मागु ग्वाहालि वोगु
बचं बिसै समारोह स्थलय गुगु हस्त-
क्षेप जुइ मखु घकाः न आश्वासन
बिया हागु छ ।

तर उद्घाटन यायेगु वयकःया
बचं थ्व आश्वासन न वकफुकुलु
छः धेगु खं समारोह स्थलय प्रहरी-
तयसं याःगु हस्तक्षेप पुष्टियाना
बिल ।

उपाध्यक्ष राईजु वंगु भदौ २०
कुन्हु नं रोटरी क्लबय, जूगु नेपाल
पत्रकार सङ्घया शिस्ववङ्गु महाधि-
वेशन उद्घाटनयायेगु घकाः वचं
बियाः उगु समारोहया वना-पो तकां
इके ब्यूगु छ । उगु इलय न वईध
शासनया नायः घाःपिमसं वय्कःयात
फोनय, ब्यूगु उजं कथं लिपा उद्घा-
टन मयायेगु जुल घकाः राईजु लिसः
बियादीगु छ ।

संवैधानिक रूपय राष्ट्रिय पन्था-
यतया उपाध्यक्ष मन्त्री सरहू छः ।
अथे छःसां वय्कःयात अथे या अथे या
घकाः उजं बियाचवपि मनुत वय्कः-
या मर्दा क्रम स्वयां वय्कःयापि छ ।
धेगु खं न उगु सूत घाःगु हु ।

गोरखालायण्डया ऐतिहासिक पृष्ठ-
भूमिया व्याख्यायासै सन् १९३२ निसै
हे थ्व आन्दोलनया शुरु जुगु खं कुला
दिल ।

अथे हे साहित्यकार मय्जु पारि-
जात गोरखालायण्डया आन्दोलन यःगु
अस्तित्वया निति जुयाचवंगु छः घया-
दिल । उगु समारोहय समालोचक
भाजु आनन्ददेव भट्ट, सौताराम
तामाङ्ग, गोविन्द प्रसाद लोहनी,
बाबु कृष्ण पौडेलपिन्स न गोरखा-
लायण्ड आन्दोलनयात समर्थन याना।
ववानादीगु छः ।

उगु गोष्ठी किपूया त्रि०वि०वि०
प्रडोटोरियम हलय जुहगु स्वसाः छः
तर, प्रशासन अन याके मय्जुगुलि
लिपा विद्यार्थी सांस्कृतिक केन्द्रय
घाःगु छः ।

थ्व ल्याखं थोकल्य देया संवै-
धानिक अङ्गय पदासिन जुयाचवपि
मनुत भाजु राई थें सुयां कर्तामरि व
जनताया न्हाःने फाल्नु जोकर सिबें
मेता छुं हे मखु घकाः मनुतयसं घया
ब्यूगु हु ।

नेपाल ओभरसियस एशोसियस-
नया उगु सम्मेलन रोटरी क्लबय,याके
मय्जुगुलि लिपा घलय याःगु छः ।

ठकुराठीयात

(१ पेजमा ह्य)

दिशावोध घाःसा आःयात याकेगु निति
पर्याप्त छने महु

थ्व समाचार चवया चवनाबले
सम्पादक ठकुराठीयात वासः याकेत
वैक्यं यंकूगु खं सम्बन्धित मनुतयसं
'इनाप'यात घाःगु हु ।

बहुराष्ट्रिय

(१ पेजमा ह्य)

नेपाल मन्तृमण्डल परिषदया नायः
रामानन्द प्रसाद सिंहजु नेपाःयात प्यांगु
बणं ३६ जातया वयब घकाः घया-
चवंगु हु, तर थनया गथं छपवः हे जक
स्वांयात जिगु घकाः कय्क्यानाः मेमेगु
स्वांयात वाय्कय पवाय्कय यानाचवंगु
हु घयादिल ।

उगु गोष्ठीइ भाजु गजेन्द्र नारा-
यण सिंह, समालोचक बल्लभमणि
दहाल नं ववानादीगु छः । त्रि०वि०
वि०या उलकुलपति महेश कुमार
उपाध्यायजु उगु मुज्या उलादीगु छः ।
नेपाल प्राध्यापक संघया नायः
भाजु राममान श्रेष्ठया सभापतित्वय
जूगु गोष्ठीइ व्यासपस प्रशासनया
दवाबया कारण डा० बल्लभमणि
दहालया नां थप जूवःगु छः ।

बिचार गोष्ठीइ खलः दुजः मय्जु
अञ्जुम रंजित व छयांज्ये भाजु रोशन
राज श्रेष्ठलसकुस न्वचुं थ्यकादिल ।
खलःया कोषाध्यक्ष भाजु त्रिरत्न शाक्य
उद्घोषण यानादीगु उगु मुज्याय खलः
नायः भाजु बालगोपाल श्रेष्ठ सुमाय
छछयेगु ज्या यानादीगु छः ।

[थ्व सम्बन्धय टेप रल्याः
न्वचूत 'इनाप'या मेगु ल्याखयपिकाये
स्थानगु हु — स०]

घटना-सन्दर्भ - १

न्हूपि भारदार खनाः होस या !

— विशेष प्रतिनिधिपाखें —

"न्हूपि भारदार घकाः तच्चकं
हालाजुगु हु, छ थुकिया बामनाःगु
लिच्छःया सवाः कायेमाली, होस या !"

थ्व छयाचव पन्थायती व्यवस्थाया
चवया तहलय चवम्ह, थौं कल्य
स्वतन्त्र बुद्धिजीवि कथ जीवन हनां
चवनादीम्ह भाजु गोविन्द प्रसाद
लोहनीयात सन् १९८५ फेब्रुअरी
७-८ तारिखय अज्ञात मनुतयसं
ब्यूगु छः ।

'न्हूपि भारदार'यात कथाः
'विमर्श' वाः पौलय देया बुद्धिजीवि
व विभिन्न श्रेणीया मनुतयसं अन्तर-
वार्ताय तीव्र रूप आक्रमण याना-
चवबले थ्व छयाचव ब्यूगु खं थुथाय
लुमके बहः जू ।

थ्व इलय न्हूपि भारदारया
हिमायतितय Hit list य, नोम्ह
मनुत दयाचवंगु व गुकीमध्ये डा० हुकं
बहादुर गुरुङ्ग, कुलशेखर शर्मा व
डा० कमलप्रकाश मल्ल विशेष चर्चित
जुयाचवंगु छः ।

थुबले छयाचवः ब्यूपि मनुत नाप
सम्बन्ध दुपि घकाः वयबय जुयाचवपि
मनुत मध्ये शरदचन्द्र शाह, पदय
मदुम्ह छम्ह राणा, खनाल घाःम्ह
पत्रकार आदि छः ।

थुक्थ हे पत्रकार जगत तस्कर-
तयत सामूहिक आक्रमणयाये न्हाव
'न्हूपि भारदार' धेगु शब्द पिह्रां
मवनिबले (अर्थात यापा सत्तासिन
जुयाचवंगु इलय) लागू पदार्थया
गिरोह विरुद्ध अभियान याना वया-
चवम्ह देशराजभक्त कुँवरया गाडी
फातापुइकेगु व बय्कःया छेय पेट्रोल
बम बाँछवःगु घटना न थुथाय
न्हयथने बहःगु घटना छः ।

कोलोम्बो प्लान ब्यूरोयां ग्वाहालि
१९८० सेप्टेम्बर २३ कुन्हु काठमाडौं
जेसिसं लागू पदार्थ सम्बन्धी Half
day Seminar या आयोजना

अंकर होटलय याःगु छः । थ्व गोष्ठीइ
ववति कायेत वनाचवम्ह डा० कुँवरया
मोटर चक्रपथय प्रज्ञात मनुतयसं
फातापुइकेगु कुतः याःगु छः । थ्व कुतः
असफल जुइवं २२ सेप्टेम्बरया सुथय
५ ताः इलय डा० कुँवर, गुम्ह कि
ले० कर्णेल छः, या छेया कम्पाउण्डय
अज्ञात मनुतयसं पेट्रोल बम बाँछवया
बकूगु व उगु बम सैनिक गाडें खंगुलि
इलय निष्कय पाये फुगुलि छुं अग्रिय
घटना मजुल । डा० कुँवर उगु गोष्ठी
याउक ववति कायेखन ।

थुक्थ हे 'प्रवेशद्वारा मुक्ति' धेगु
संस्था चायेकाः लागू पदार्थया कारो-
बार याना वयाचवपि विरुद्ध मदिकक
अभियान याना वयाचवम्ह फादर
टि०एस० ग्यापनेयात सर्पें ल्यू थें
लित्तुलिनाः निष्कय जुइत बाँध्य याःगु
खं थुथाय लुमके बहः जू ।

फादर ग्यापनें अमेरिकी प्रेसयात
नेपाल आः तकां लागू पदार्थ सम्बन्धी
जेनेभा प्रोटोकलय सही मयानिगु खं
[श्री जुजुया १९८३ स चिकुलाय, जूगु
अमेरिका भ्रमण ग्वाह] घाःगु अले ही
जुजुया भ्रमण इलय नेशनल प्रेस
क्लबय, "ह्मागु अन्तरराष्ट्रिय ज्याय
सहभागी जुया वयाचवम्ह नेपाल
जेनेभा प्रोटोकलय छाया हस्ताक्षर
मयाःगु ?" घाःबले ही जुजुयात
मछिगु व वया लिपा ही जुजुयाखें
न्येकने जूबले छथः लाय्क्या सचि-
वतय, छवाः ह्याउंकेमाःगु छ ।

१९८१ या २०-२२ सेप्टेम्बर
तक नेपाल चिकित्सक संघ याःगु
द्वारागु लागू पदार्थ विरोधी गोष्ठी
जेनेभा प्रोटोकलय हस्ताक्षर यायेगु
निति श्री ५ या सरकारयात औपचा-
रिक रूप अनुरोध याःगु छः । तर
अज्ञात कारणवस उगु प्रोटोकलय
सही मजुल । श्री जुजुया विचाः कथ
थ्व ज्या जुइधुकल जुइमाः धेगु छः ।

देश व नरेशया वेइज्जती जूगु थ्व
घटनाया दीध थःपिन्स स्विकार मयासै
लाय्क्या क्षुब्ध अधिकारीतयसं फादर
ग्यापनेयात तं दिकल । थुक्थ फादर
ग्यापनेया लागू पदार्थ विरोधी अभि-
यानया इतिश्री जूगु छः ।

नकतिनि सम्पादक ठकुराठीया
हत्याया कुतः थुक्थःगु सन्दर्भय दुवालेगु
जनताया प्रवृत्ति जुयाचवंगु हु, गुगु कि
सत्य न छः, गुकी देशय छगु विरोध
हुगु खंया पुष्टि जू ।

सम्पादक व प्रकाशक कृष्णसुन्दर मल्ल
ज्याकुषि :- ३३१ श्रीवहाः, बल व
२८८ बाबुमर्चन । २००१
बाकू :- २००१
काठमाडौं

महाकवि सिद्धिदास महाजुया

११६ दँ बुद्धिया लसताय

नवच मुंज्याय

सकसितं ल अकुस

नवच बिद्यादीपि : ★ रामानन्द प्रसाद सिंह ★ नोवल केमि राई ★ गजेन्द्र
नारायण सिंह ★ परशुराम खापुङ्ग ★ इश्वरानन्द
श्रेष्ठआचार्य ★ पद्मरत्न तुलधर

११०६ यैलागाः १ (असोज ३ शुक्रवाः)

हिनय, ४.३० ताः

नेपालभाषा संकाः खलः

गोथे इन्स्टिट्यूट, गणबहा, ये ।

महाकवि बुद्धिया लसताय यैलागाः २ गतिवाः (असोज ४)

नसंचा उलेगु निति सुथय, ४ ता इलय जनबहालय, मुनासि